forfatteren

DANSK FORFATTERFORENING NO. 01 2020

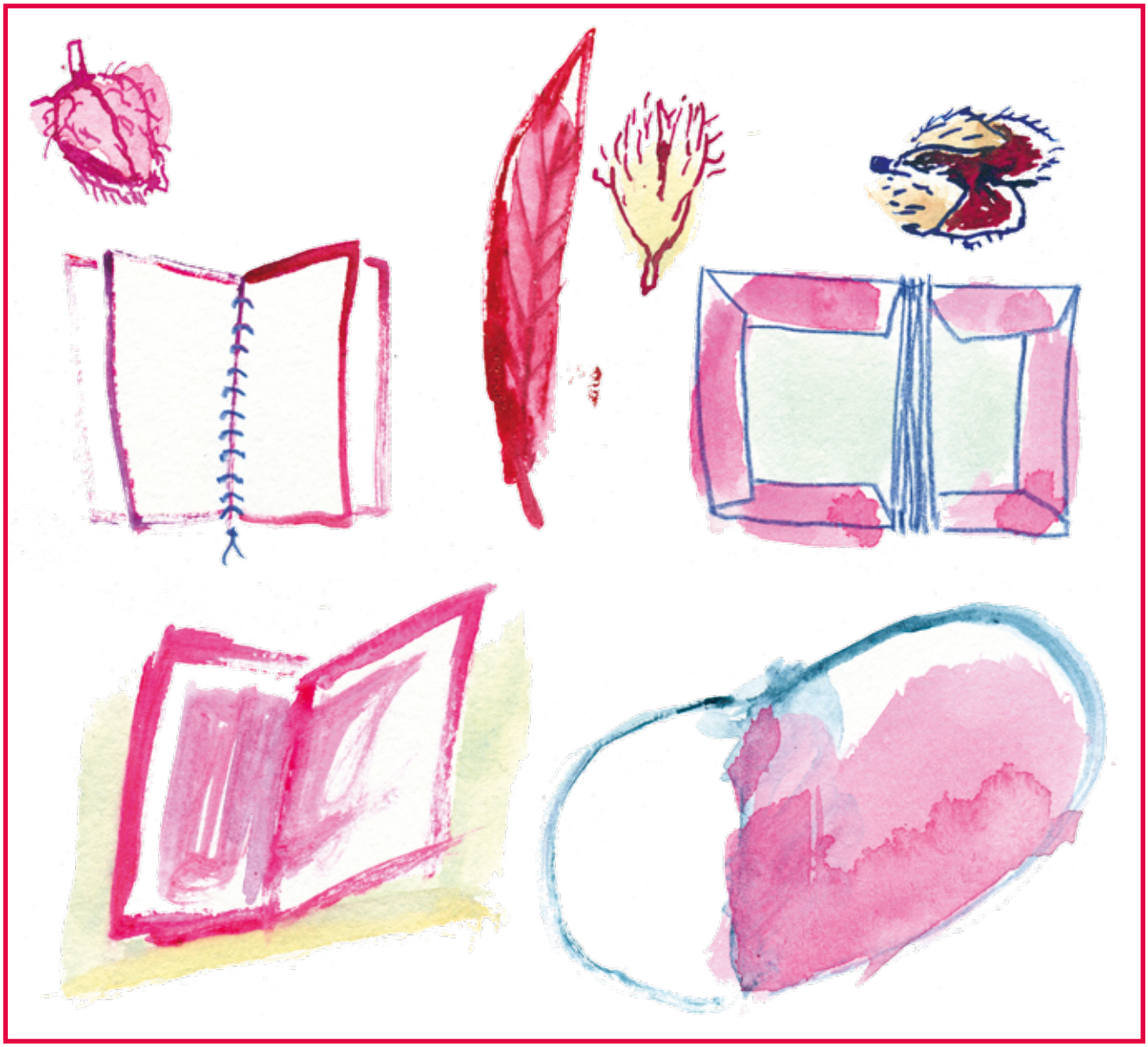

Den smukke bog

※ Geld, money, argent – penge! ※ Generalforsamling 2020 ※

Opbrud

※

AF MORTEN VISBY, FORMAND FOR DANSK FORFATTERFORENING

Den danske forlagsbranche er i opbrud med flere forskellige udviklingstendenser oven i hinanden. Flere af de store forlag med brede udgivelsesporteføljer søger at konsolidere sig med skarpere fokus på kommercielt attraktive titler og større samordning af redaktionskultur og markedsføring. Som led i samme konsolidering opkøber og indlemmer disse store forlag i vid udstrækning små og mellemstore forlag med distinkte redaktionelle profiler. Det handler om at råde over så mange rettigheder som muligt. Forfatterforeningen bifalder denne konsolidering, for så vidt som et lille dansksproget bogmarked har brug for kommercielt stærke forlag med incitament til at investere i dansk litteratur og økonomisk kraft til at tage kampen op mod globale spillere, skadelige forretningsmodeller og forlokkende, men fordummende, medier.

Der er imidlertid også grund til skepsis over for denne udvikling, som nødvendigvis må true bogmarkedets alsidighed og litteraturens mangfoldighed. Problemet er ikke kun mere restriktive udgivelsesprogrammer, men især tabet af de små, selvstændige redaktioner med litterær tæft og direkte kontakt til forfatterne. Det fantastiske ved mellemstore forlag er, at de kan være litterært risikovillige og samtidig have adgang til et publikum med en vis kritisk masse.

Samtidig er det tydeligt, at de store forlags tendens til at suge maven ind og skyde brystet frem har givet større manøvrerum for de andre passagerer i bussen og plads til, at nye rejsende kan stige på. Vi ser, at mikroforlag og små forlag, der bare ikke er blevet store endnu, i stigende grad sætter sig på smal litteratur, oversete perler med reelt salgspotentiale, stemmer udefra og klassikere. Problemet her kan så være, at det kniber med ressourcerne til at slynge titlerne ud til en større læserskare. Lyset trænger ikke altid helt ned i underskoven.

Men vi ser også en modpuls blandt de store forlag selv. Forlag, der hidtil har satset meget kommercielt og profileret sig på veldefinerede populære genrer, opruster nu med litterært stærke redaktionelle kræfter og søger at opdyrke gode fortællinger. Og vi ser helt nye forlag, med kapital i ryggen udefra, der kommer ind og udfordrer status quo ved at bejle til stærke forfatterskaber.

Det betyder, at efterspørgslen på talent, originalitet og fortælleevne vil være stigende, og det er godt nyt for forfatterne. Jeg håber, at det også er godt nyt for Forfatterforeningen. For jeg tror, at det vil blive et større konkurrenceparameter for forlagene at have en god redaktionel og publicistisk praksis, og jeg ved, at vejen til det går gennem os. ※

forfatteren
ISSN 0105-0753
Nr. 01-2020, 79. årgang
Udgives af
Dansk Forfatterforening

Ansvarshavende:
Morten Visby

Redaktør:
Lene Møller Jørgensen
redaktor@danskforfatterforening.dk

Bladudvalg:
Lene Møller Jørgensen, Birte Kont (S), Stephanie Caruana (S-suppl.), François-Eric Grodin (DOF), Lykke Strunk (F-suppl.), Ellen Holmbo (BU-suppl.), Jette Rydahl Sørensen (BU) Tove Krebs Lange (Ill-suppl.), René Sandberg (L), Claus Willumsen (L-suppl.), Tomas Björnsson (Ill.), Sara Strand (webredaktør).

Grafisk koncept:
salomet grafik & Pernille Kleinert
Grafisk design:
salomet grafik/Mette Salomonsen

Forsideillustration:
Zarah Juul

Tryk:
PE-Offset
Indsendte bidrag dækker ikke nødvendigvis redaktionens holdninger.
Eftertryk af artikler er tilladt med kildeangivelse.
Eftertryk af illustrationer er ikke tilladt.
Forfatteren udkommer fire gange årligt. Abonnement tegnes gennem Dansk Forfatterforening, pris: kr. 525.

Deadline til dette nummer var 6. februar, udgivelse 5. marts

02-20: Deadline 1. maj
Udgivelse 28. maj
03-20: Deadline 28. august
Udgivelse 17. september
04-20: Deadline 13. november
Udgivelse 9. december.

Småt & godt
4-5

TEMA
Den smukke bog
6-14

Frit Rum
15-17

Redaktør gennem et helt liv
18-21

Geld, money, argent – penge
22-23

Litteraturens udskældte lysthave
24-27

Generalforsamling
28-35

Juristen
36

Kalender
37-38

Legater
38

Portfolio
Lola Baidel
Bagsiden

ZARAH JUUL, illustrator, har skabt forsiden. Hun er oprindelig uddannet animator og grafisk designer. Hun har bl.a. andet illustreret *Højskolesangbogen for børn* og serien om pigen Jo.

SNAK

Traditionelle danske dialekter dør langsomt ud – og nye opstår

I Aarhus Vest er der opstået en ny såkaldt bydialekt. Det skriver sprogforsker og ph.d. ved Aarhus Universitet Ditte Zachariassen i *Dialekter i rigt mål* fra Modersmål-Selskabet.
Gellerup ligger i Aarhus V, og der bor mange indvandrere, men sprogforskeren understreger, at bydialekten ikke er en etnolekt – som knytter sig til en bestemt etnisk gruppe. Den findes i et helt bestemt geografisk område og hænger ikke sammen ned køn, etnicitet eller alder, men med, hvor man er vokset op. Ditte Zachariassen nævner en sætning med en ordstilling, som er karakteristisk på Aarhus V'sk, men ikke i andre aarhusianske bydele: "I går jeg ringede til banken." Og hun fremhæver et par nyskabelser inden for småord: "jak", "yani", "eow". Andre sprogforskere hælder dog fortsat til at kalde det en multietnolekt. ※

PRIS

Pris til science fiction-litteratur

Forfatter og lyriker Kenneth Krabat har modtaget den litterære Niels Klim-pris 2019 for sin novelle "Sortskørt", der er trykt i antologien *De fremmede*.
Niels Klim-prisen uddeles hvert år til en forfatter, som har skrevet en novelle eller en kortroman inden for science fiction. Der er dels en Niels Klim til tekster, der er skrevet på dansk som originalsprog, og en til oversættere inden for genren. Blandt tidligere modtagere af prisen er A. Silvestri og Ida-Marie Rendtorff. ※

GREB

Fortællingernes tid i smuk genreblanding

En smuk blanding af faglitteratur, journalistik og litterære greb har været et af de større gennembrud i dansk skønlitteratur de senere år. Det er *Fortællingernes tid*, og det er også titlen på en bog af journalist og forfatter Line Vaaben. Hun har besøgt og interviewet nogle af verdens bedste journalister, redaktører og fotografer, som benytter en skønlitterær fortælleteknik baseret på faktuelle kendsgerninger.
Tirsdag d. 17. marts kl. 19 er det Ordrup Bibliotek, hun besøger, og i en samtale med forfatter Egon Clausen vil hun gøre rede for denne fortællestil i den moderne faglitteratur. ※
Gratis med tilmelding på genbib.dk/billetter

NETVÆRK

Fagforfattere mødes på Hald

Den faglitterære gruppe inviterer traditionen tro til seminar på Hald Hovedgård ved Viborg. Seminarets tema er i år mangfoldigheden i faglitteratur, og både nye og gamle medlemmer kan søge. Seminaret byder på workshops og oplæg, bl.a. med Ole Steen Hansen, modtager af den faglitterære pris 2019. Den enkelte forfatter får endvidere mulighed for at præsentere egne arbejdsprojekter. F-styrelsen håber også, at der vil blive skabt nye netværk og kontakter i den faglitterære gruppe.
Seminaret er gratis, mens transport og drikkevarer er for egen lomme. Det finder sted fra fredag d. 20. marts ved middagstid til dagen efter ved samme tid. ※

X-FAKTOR

Det er nu, komitéen for Årets Bedste Bogarbejde modtager bøger til bedømmelse

Vil du gerne deltage? Der er en lang række kategorier, som blandt andet omfatter skønlitteratur, lyrik, børne- og ungdomsbøger – herunder billedbøger – undervisningsbøger og faglitteratur. Det er bogens ydre, dens form og æstetik, der bedømmes. Går bog og indhold op i en højere enhed, svarer design og udtryk til bogens funktion og intention? Den litterære kvalitet vurderes ikke.
Bogen skal være landssekretær i Forening for Boghaandværk Mads Brunsgaard i hænde senest fredag d. 13. marts kl. 12. Send – eller endnu bedre: få dit forlag/grafiker/trykkeri til at sende – et eksemplar. Se hvordan her: https://www.boghaandvaerk.dk/ ※
Læs artiklen om boghåndværk i temaet.

ANDEL

Borgere køber byens boghandel

I den nordsjællandske by Fredensborg har en gruppe borgere købt byens boghandel og lavet den om til et andelsselskab. Efter 50 år som boghandler i Fredensborg ønskede Poul Blæsbjerg at gå på pension og satte sin butik til salg. Det var den et års tid, uden at nogen bed på, og alt tegnede til, at boghandlen måtte lukke. Det fik nogle af byens borgere til at reagere – hvad er en by uden boghandel? De besluttede at satse på andelstanken, tilbød andele på 1.000 kr. og fik samlet knap en million sammen på to uger, skriver Berlingske. Fredensborg har dermed stadig sin boghandel. ※

RASERI

Forældre har svært ved at motivere deres børn til 20 minutters læsning

Syv ud af ti forældre har problemer med at få deres barn til at læse 20 minutter om dagen, og kun to ud af ti oplever, at deres barn lever op til kravet fra skolerne. Det viser en undersøgelse fra Skolebørn, Skole og Forældres magasin. Over halvdelen af de adspurgte familier fortæller, at det giver konflikter og dårlig stemning derhjemme. To ud af ti familier mener ligefrem, at kravet skader børnenes læselyst.
"At presse børn til at læse noget, der dybest set keder dem, gør ikke noget godt," mener Stine Reinholdt Hansen, der er ph.d. i børnelitteratur og børns læse- og medievaner. "På den anden side ved vi, at hvis vi ikke insisterer og er vedholdende, er der mange børn, som aldrig kommer i gang. Vores kvalitative undersøgelser viser, at de børn, der faktisk læser, har forældre, som har insisteret på at etablere nogle gode læsevaner," siger hun. ※

VISIT

Internationalt forfatterbesøg i Dansk Forfatterforening

Nina George og den øvrige bestyrelse i European Writers' Council (EWC) kommer til Strandgade i marts.
DFF er medlem af den europæiske forfatterforening, som bl.a. arbejder på at styrke moralen og de økonomiske rettigheder for forfattere og for diversiteten i litteraturen. EWC har også fokus på at beskytte forfatteres økonomiske rettigheder i den digitale tidsalder på tværs af landegrænser og på at beskytte ytringsfriheden og holde fast i de værdier, der er med til at sikre et demokratisk, pluralistisk og alsidigt Europa. ※
Se kalender for yderligere information.

... bøger viser os forskellige måder at leve livet på. De lærer os, at der er andre slags kærlighed og had, andre religioner, og at der kan være andre valg at træffe. Det gør samfundet mere tolerant, når mange forskellige forfattere beskriver, hvor mange måder vi kan leve og være i verden på.

Nina George, tysk forfatter og formand for den europæiske forfatterforening, European Writers' Council

PENGE

Ny modelkontrakt afspejler nutidens bogmarked

De litterære oversættere i Dansk Forfatterforening har fået en ny og nutidig modelkontrakt. I kontrakten hedder det bl.a, at "er værket ikke udgivet på originalsproget endnu, forudsættes det, at den udgave, oversætteren modtager, er den endelige udgave, medmindre andet specifikt aftales".
Oversættere oplever oftere og oftere, at der ændres i værket undervejs, og mens oversætteren er i gang, hvilket betyder ekstraarbejde og spildt arbejde. I den nye kontrakt understreges det, at oversætteren er "berettiget til yderligere forholdsmæssig betaling og til forholdsmæssig udsættelse af afleveringsfrister, såfremt dette bliver nødvendigt som følge af merarbejdet".
DOF og jurist Anne Koldbæk har udarbejdet modelkontrakten efter forhandlinger og samtaler med forlag, bl.a. Forlaget Gutkind. Gutkind har som det første forlag meddelt, at de vil benytte kontrakten. ※

ROSTER

Bliv konferencier i Danmarks største fællessangsinitiativ

Til maj fejrer Danmark 75-året for befrielsen. Frivillige landet over er i fuld gang med at planlægge møder med fællessang i ALSANG-regi. Som kunstner kan man stadig nå at være med til at få hele Danmark til at synge sammen: Opret en ALSANG Kunstner- eller Konferencier-profil på:
alsang.dk/din-kunstnerprofil

Den smukke bog

Det første frieksemplar ligger i postkassen. Spændende, for hvordan er dine illustrationer, ord og tanker blevet klædt på? Smukt, diskret, elegant? Brutalt, lemfældigt? Er der sammenhæng mellem forside, papirkvalitet, font, det grafiske design og bogens indhold? Forløser bogens ydre dens indre? Temaet denne gang handler om alt det i en bog, der ikke er skabt af forfatteren, oversætteren eller illustratoren.

※

AF LENE MØLLER JØRGENSEN ILLUSTRATION: ZARAH JUUL

Den ydre forløsning af bogens indre

I disse år eksploderer **bogbranchen i kreativitet**, når det handler om bogproduktion. Der kæmpes for at give den fysiske bog et udtryk, der forløser intentionen med bogen.

※

AF LENE MØLLER JØRGENSEN

Kvaliteten af danske massefremstillede bøger er steget voldsomt inden for de seneste tre-fire år – det konstaterer Forening for Boghaandværk. En del af æren for det tilfalder formentlig e-bogen.

"I dag kan en tekst udgives som e-bog, på sms, lydbog osv., og det kan være en grund til, at forlagene og deres produktionsafdelinger er begyndt at gå *all in* på papirbogen. Papirbogen er nu et aktivt valg, og det betyder, at forlagene vil vise, hvad papiret som medie kan. I de sidste par år har vi i hvert fald set en vitalitet på alle fronter inden for den industrielt fremstillede papirbog," siger Christian Kaaber, der sammen med Mads Brunsgaard og Deres udsendte sidder i et lokale dybt inde i labyrinten af de små og store bogfyldte rum, der udgør Nordens største antikvariat, Vangsgaards Antikvariat, som ligger i hjertet af København.

De to herrer udgør en central del af Forening for Boghaandværk – ud over at være afdelingsleder i Vangsgaards Antikvariat er Christian Kaaber boghistoriker og formand for de to komiteer, der udvælger og præmierer årets bedste bogarbejder, og Mads Brunsgaard, jurist på Det Kgl. Bibliotek, Den Sorte Diamant, er landssekretær for foreningen.

Fagfolk og bogelskere

Det er ikke en litterær forening, men en forening for den store kreds af fagfolk, der arbejder med papirbogen: grafiske designere, bogbindere, fotografer, redaktører, forlæggere osv. Og så er det en forening for bogelskere og bogsamlere.

Den har eksisteret siden 1888, og formålet var dengang, som nu, at fortælle om og skabe interesse for, hvordan bogen skabes – og begrebet "bog" skal opfattes i vid forstand. I dag favner foreningen og priskomiteerne f.eks. også e-bogen, ligesom den favner den håndlavede bog, bogbinderbogen. Ordet "boghaandværk" sigter bredt, men beskæftiger sig i høj grad med den industrielt fremstillede bog. For også den masseproducerede bog kan – og bør – udstråle høj kvalitet med hensyn til form, funktion, udførelse og æstetik.

Håndgjort og masseproduktion

Siden 1934 har foreningen uddelt priser for det bedste bogarbejde. Årets Bedste Bogbind er til den håndgjorte bog, og Årets Bedste Bogarbej-

*
**

I dag kan en tekst udgives som e-bog, på sms, lydbog osv., og det kan være en grund til, at forlagene og deres produktionsafdelinger er begyndt at gå all in *på papirbogen*

Christian Kaaber, formand for komiteen for Årets Bedste Bogarbejde

de tildeles den masseproducerede bog. Der er en lang række kategorier, og det betyder f.eks., at den skønlitterære, rene tekstbog ikke bliver vurderet i forhold til en kunstbog eller en illustreret børnebog. Børne- og ungdomsbøger, fagbøger, kunst- og fotobøger, tegneserier, graphic novels osv. har deres egne grupper. De 30 bøger, der af komiteen vurderes til at være det bedste bogarbejde, bliver udvalgt, beskrevet i et omfattende katalog, udstillet på Den Sorte Diamant og senere sendt rundt i landet. Derudover findes der hvert år blandt de udvalgte bøger en skønlitterær bog, en fagbog, en børnebog og en håndindbunden bog, som hædres med Den Danske Bogdesignpris.

Og hvad er så et godt bogarbejde?

"Det afgøres af en lang række faktorer. Der skal være sammenhæng mellem design og funktion, indbindingen, og hvilken font har man valgt? Vi har et enormt reservoir af fonte, som giver hver deres grafiske udseende. Det udtryk skal svare til bogens indhold, bogens udseende skal forløse bogens indhold, vise forfatterens intention med tekst, foto, tegning. Derfor er godt bogarbejde forskelligt fra en kogebog til en digtsamling," siger Christian Kaaber.

"Bedømmelsen sker ud fra en holistisk tilgang, hvor alle processer i arbejdet skal danne et samlet udtryk, der understøtter bogens indhold," siger Mads Brunsgaard, "og godt bogarbejde og en 'fantastisk flot bog' er altså ikke ensbetydende med en stor, pompøs bog med glittet papir, farver og glimmer. Det udsender et helt bestemt signal, som indholdet selvfølgelig skal svare til. Ellers risikerer man at blive skuffet."

Flotte bøger fra store og små forlag

Også håndværket, altså det maskin- og masseproducerede, skal selvfølgelig være i orden. Hvordan er strukturen, det taktile, hvordan åbner bogen, hvordan er fornemmelsen af papiret?

Den eksplosion af kreativitet, som de seneste par år har udmøntet sig i højere kvalitet – ud over konkurrencen fra de elektroniske platforme, hvor kommer den så fra?

"Tidligere var der nogle få, højtprofilerede forlag, der skilte sig ud med gennemarbejdede, veltilrettelagte bøger. Ellers var produktionen generelt præget af rutinetænkning, men i dag kommer der flotte bøger fra virkelig mange, både store og små, forlag. Der er samtidig et stort vækstlag af mikroforlag, som ofte gør et godt stykke arbejde. Det er udtryk for en tendens i tiden, at vi modtager så mange fine bøger," fortæller Christian Kaaber.

"Der er forlag, som udgiver ganske få titler om året," siger Mads Brunsgaard, "og de vægter måske at bruge pengene og energien på én titel, som så får masser af opmærksomhed, frem for at udgive flere og mindre gennemarbejdede bøger."

Inden det hele bliver for rosenrødt, er bogelskeren Christian Kaaber dog nødt til at indskyde en bemærkning:

"Nu skal det hele jo heller ikke være fryd og gammen og juleaften, for der udgives bestemt stadig mange dårligt udførte bøger. Bøger, hvor man kan se, at der ikke er brugt en eneste tanke på modtageren, på æstetikken, på udtrykket." ※

Vil du gerne sende din bog til bedømmelse i Årets Bedste Bogarbejde? Se SMÅT & GODT på side 4 og 5.

Med guldtryk og marmoreret papir – hvordan går det i bogbinderens værksted?

Bogbinderi er **håndens arbejde** – og, når det er bedst, tilsat et drys tryllestøv fra kunsthåndværkerens ånd. Vi besøger bogbinderens værksted i Aarhus og i København – hvordan er tilstanden for den håndgjorte bog?

AF LENE MØLLER JØRGENSEN

Hvis man er lidt vild med kombinationen af bøger og æsker og små redskaber af ben, træ, stål – glatte og blankslidte efter års brug – så er bogbinderens værksted et skatkammer.

Forfatteren har besøgt to af Danmarks efterhånden få bogbinderværksteder – Lars Hedegaards store værksted under Det Grafiske Hus i Aarhus og Klara Kølqvists værksted, Bogbinder Klara K, på Christianshavn i København.

Biblioteksbøger var rugbrødet

Lars Hedegaard, bogbinder gennem knap 40 år, har bundet tusindvis af biblioteksbøger ind – tidligere var biblioteksbøger bogbindernes rugbrød, smør, spegepølse og husleje, men den kilde er svundet ind til ganske få ordrer fra forskningsuniversiteter og særlige samlinger. I dag laver han i højere grad nicheting, fortæller han, og er i dag ansat som bogbinder i Det Grafiske Hus. Han laver notesbøger til nogle få hundrede kroner, genindbinder bogelskeres yndlingsbøger til et lidt højere beløb, og så laver han kunsthåndværk til udvalgt litteratur.

Sidstnævnte arbejde er det svært at regne timer og pris ud på. Notesbogen er lidt nemmere, den indeholder sådan ca. 12-13 arbejdsprocesser: Arkene syes sammen på en kæmpe symaskine, der skal limes, presses, skæres, rundes, pap og lærred skæres til omslag og ryg, kapitæl-

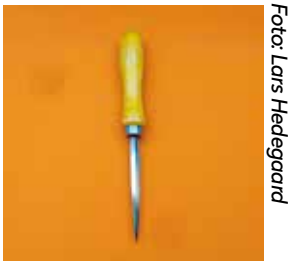

Foto: Lars Hedegaard

Bogbinder Lars Hedegaards favoritredskab. Fra venstre: Falseben, "en forlængelse af fingeren, når noget skal glattes". Hammer til nedbankning af bøger. Skærfeknive. Rhombeformet syl til helfransk binding.

*
**

Der er ikke uddannet en bogbinder de seneste fem, syv år, og opgaver og arbejdet forsvinder lige så stille

Lars Hedegaard, bogbinder

båndet – et tøjstykke eller tråd – syes på forneden og foroven, hvorfra der hænger et læsebånd. Prægning, pres igen. Med et stykke kunsthåndværk som f.eks. indbinding af en gammel engelsk udgave af det tusind år gamle persiske digt *Rubaiyat* af Omar Khayyam er det en anden sag.

”Jeg vil tro, at der er op mod 75 forskellige arbejdsprocesser i den bog,” siger Lars Hedegaard, ”men hvor mange timer det har taget, er svært at gøre op. Den er indbundet i skind, i maroquin, skind af en nordafrikansk oaseged, som har en helt særlig struktur. Det er krævende og langsommeligt at arbejde i skind, og hver eneste lille guldflamme på omslaget er lavet i hånden og præget én ad gangen. Jeg solgte den til et antikvariat i San Francisco for 35.000 kroner, og det giver vist ikke en særlig høj timeløn.”

Et døende håndværk?

Lars Hedegaard har modtaget en række priser og udmærkelser for sit kunsthåndværk og også en international bogbinderpris for udgaven af *Rubaiyat*, inden den røg til det amerikanske antikvariat. Prisværdigt arbejde, men han ser ikke lyst på bogbinderfagets fremtid.

”Jeg mener, at det er et uddøende fag. Der er ikke uddannet en bogbinder de seneste fem, syv

år, og opgaver og arbejdet forsvinder lige så stille. Jeg er den eneste, der er tilbage i Aarhus," siger Lars Hedegaard og tilføjer, at manglen på uddannelsespladser er noget, mange taler om, men ingen gør noget ved.

Forening for Boghaandværk deler hans pessimisme:

"Hvis bogbindere var en dyreart, ville de for længst være skrevet på den røde liste over truede dyr," siger boghistoriker Christian Kaaber. "Der er nok under ti bogbinderværksteder tilbage."

Klara K ser anderledes på det – hun tilhører den yngre generation: uddannet for 15 år siden som 25-årig, selvstændig med eget værksted gennem 14 år, og hun har en fuldtidsansat bogbinder og en deltidsansat papirkonservator.

"Vi har meget at lave, og mange typer opgaver. Indbinding af tidsskrifter og magasiner til forskningsbiblioteker og f.eks. arkitektfirmaer og reklamebureauer, der ønsker deres tilbud, tegninger og tekster indbundet," fortæller hun. På værkstedet indbinder de også fotobøger, barnets første bog, scrapbøger til private, æsker, menukort, gæstebøger, omslag til prisuddelinger – og julemandens bog til brug for DR's optagelse af julekalenderen.

Bogreolen

Klara K har også private kunder, som får indbundet deres slidte yndlingsbøger, men det er ikke mange:

"Engang gav det et menneske tyngde at fortælle sin livshistorie gennem bøger og en fyldt bogreol. Men det er under forandring."

Selv har hun selvfølgelig bøger derhjemme.

"Jeg har et barn på to år, og vi vil gerne vise ham, at det er rart og godt at læse. Og hvis vi ikke selv læser og omgiver os med bøger, hvorfor skulle han så få lyst til at læse?"

Lars Hedegaard undrer sig også over manglen på bøger i folks hjem:

"Der er prestige i at få et nyt badeværelse med marmor, granit, messing, og hvad ved jeg. Men åbenbart ikke i at have en reol fyldt med gode, smukke bøger." ※

***

Engang gav det et menneske tyngde at fortælle sin livshistorie gennem bøger og en fyldt bogreol. Men det er under forandring

Klara Kølqvist, bogbinder

Klara Kølqvist binder bogen ind – hun er indehaver af værkstedet Bogbinder Klara K på Christianshavn i København.

Foto: Jon Nordstrøm

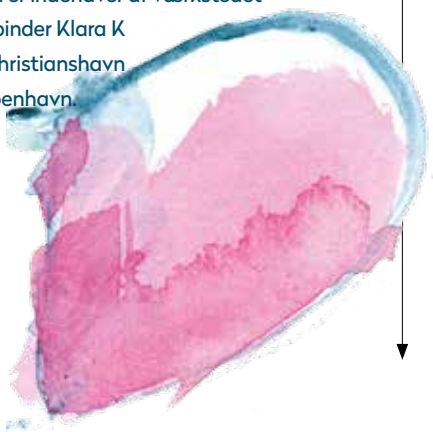

Det første møde

Tidligere var den pæne marmorerede forside og guldtryk på ryggen et stilsikkert valg til den smukke bog. Sådan er det ikke længere – nu gælder det om at finde **den helt rigtige kombination** af farve og udtryk, at signalere indhold uden at afsløre for meget.

※

AF LENE MØLLER JØGENSEN

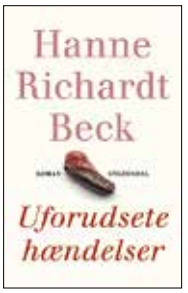

DESIGNEREN

Grafisk designer Alette Bertelsen har syv manuskripter på sit arbejdsbord, som alle venter på et omslag.

"Jeg læser altid de bøger, jeg laver omslag til, hvis det overhovedet er muligt at nå," siger hun. "Hvis forfatteren skriver om fugle, tegner jeg dem og skriver et notat om, på hvilken side der stod noget om fugle. Det kan også være hovedpersonens hårfarve, eller at huset i bogen er brunt. Nogle bøger er fyldt med billeder, andre er sværere at visualisere."

Sådan kom kattens skygge til at gå modsat

Alette Bertelsen har blandt andet lavet forsiden til romanen *CAHUN* af Kristina Stoltz. Bogen handler om den franske forfatter, fotograf og politiske aktivist Claude Cahun.

"Vi kunne selvfølgelig bruge et fotografi af Cahun, men så ville læserne tro, at der var tale om en biografi og ikke en roman. Derfor valgte jeg i stedet en kat, for bogen er fyldt med katte, og som en kat gik Cahun sine egne veje i livet. Men det skulle ikke være en tegning, når Cahun nu var fotograf, så jeg lavede katten ud fra fotos fra billedbureauer, mens kattens baggrund er taget fra Cahuns egne fotografier. Det er derfor, den har sådan en brunlig farve. Kattens skygge er modsatrettet, fordi Cahun gik imod strømmen," fortæller Alette Bertelsen.

Hun bruger ikke alene billeder fra billedbureauer som inspiration.

"Unge tager af og til nogle billeder, som er helt anderledes end det, jeg kan finde i bureauerne. På et site for fotointeresserede fandt jeg f.eks. et billede af to unge, der lå med ryggen til hinanden. Man kunne ikke se, om de var døde eller levende. Vi købte rettighederne og brugte billedet som inspiration til forsiden til *Dig og mig ved daggry*," fortæller hun.

Mange vil have en sort forside

"De fleste forfattere er meget optagede af omslaget. Nogle gange har de meget specifikke ideer, andre gange vil de bare gerne være med i processen. Mange forfattere vil gerne have et helt sort omslag med en lille titel med hvide bogstaver, så folk selv kan danne deres egne billeder om bogen. Det er redaktøren sjældent

enig i, og så er jeg som en trædesten mellem forlag og forfatter. Jeg er meget bevidst om, at det er deres bog – jeg er bare hoved og hænder, som klæder bogen på til at møde verden. I sidste ende er det redaktøren, som beslutter og godkender," siger Alette Bertelsen.

"Da jeg lavede omslaget til bogen *Uforudsete hændelser,* kom forfatteren (Hanne Richardt Beck, red.) med en sten, der skulle på forsiden. Den ligner en dukkefod med sko på og betød meget for hende. Jeg var rædselsslagen for at miste stenen og tog et billede, som jeg brugte til at genskabe stenens farver i bogstaverne på titlen og forfatternavnet."

"En meget litterær bog må gerne se litterær ud, men det kan også skræmme læsere. Så kan jeg ved hjælp af nogle visuelle greb skabe en forside, der får læserne til at tænke: 'Den magter jeg godt at læse.'"

"Hvis en bog bliver meget populær, kan dens forside smitte af på andre. Det skete f.eks. med John Greens *En flænge i himlen*. Mange af de efterfølgende young adult-bøger brugte samme type kridtstreg som den på forsiden. Det er jo ikke tosset at lægge sig op ad noget, der har succes, for hvis læserne har læst en bog, der så sådan ud, og gerne vil læse en i samme stil, så er der en tydelig genkendelighed," fortæller hun.

Alette Bertelsen har lavet flere omslag til udenlandske bøger, men samarbejder sjældent med de udenlandske forfattere. Som regel har det danske forlag købt alle rettighederne til bogen, og så arbejder hun kun med den danske redaktør om omslaget.

"Jeg har lavet forsiden til bestselleren *Erotisk intelligens* af den belgiske psykoterapeut Esther Perel. Bogen handler om at bevare gnisten i langvarige forhold, og forlaget havde fået lavet flere udkast, men syntes, at de var for lumre. Når jeg får sådan en opgave begynder jeg straks at få ideer, og jeg tog et foto af en tændstikæske med to tændstikker, som lå tæt på hinanden. Billedet sendte jeg til redaktøren, og det endte på forsiden af bogen. Samtidig sendte jeg et andet foto, nemlig af tændstikæsken med de to tændstikker og en tredje, afbrændt tændstik. Jeg skrev, at hvis Perel en dag ville skrive en bog om utroskab, så havde hun her forsiden til den også."

Redaktøren fra det danske forlag videresendte fotoet til Perels forlag, og det viste sig, at hun var i gang med at skrive om utroskab, og Alette Bertelsens foto kom til at danne forlæg til forsiden på Perels bestseller *Hvad utroskab kan lære os om kærlighed*.

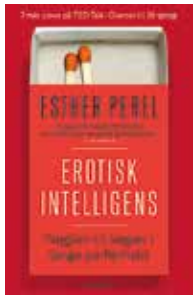

Disse fem forsider er skabt af grafisk designer Alette Bertelsen

FORLAGSCHEFEN

Charlotte Weiss er forlagschef for fiktion ved Politikens Forlag.

"En god forside skiller sig ud fra andre forsider gennem et grafisk udtryk, der tiltrækker romanlæsere og fortæller om bogens indhold uden at afsløre det hele. Man skal få en idé om, hvilken stemning og verden man kommer ind i med bogen," siger hun.

"Før i tiden, da vi havde bogklubmagasiner, var det vigtigt, at forsiden var tydelig selv på et lille billede. I dag handler det om, at forsiden skal være god på Instagram. Det smitter af, fordi der er en lækkerhedsfaktor på Instagram og i vores kultur generelt."

Politikens Forlag samarbejder altid med forfatterne om forsiden.

"Alle vores forfattere er inde over omslaget til deres bog. Det er ikke sikkert,

Forfatter Leonora Christina Skov har et godt blik for grafik, design og farver og har stort set selv designet denne forside.

Omslagsgrafiker: Simon Lilholt

Omslagsgrafiker: Simon Lilholt

de får deres vilje i et og alt, for det er et samarbejde mellem forfatter, redaktøren og grafiker, og alle må give sig lidt," fortæller Charlotte Weiss.

"*Den der lever stille* er et eksempel på en forside, der næsten udelukkende er designet af forfatteren selv. Leonora Christina Skov har et virkelig godt blik for grafik, design og farver. Omslaget til hendes foregående bog, *Hvor intet bryder vinden,* vandt også prisen for Årets Bedste Bogarbejde i 2016. Omslaget til *Den der lever stille* er ikke kommercielt i sit udtryk, men er alligevel blevet en kæmpe salgssucces."

"Lige nu er der en tendens til retro på omslag," fortsætter Charlotte Weiss. "Personligt synes jeg ikke, det er så velfungerende. Nogle af forsiderne er så smukke, at de kan hænge som en plakat på en væg, men det er jo ikke hensigten med en bogforside. Der er også en tendens til hvide og orange farver på omslagene. ※

LYDBOGS-REDAKTØREN

Grafisk designer: Nadja Kollby Sørensen

Martin Johs. Møller er forfatter og chefredaktør for Swann Studio, som udgiver lydbøger for forlag som L&R og egne lydbøger under navnet Lytteratur-imprint. Han fortæller:

"I mange tilfælde kan vi genbruge coveret fra den trykte bog. Men der er også eksklusive Lytteratur-titler, hvor vi starter helt fra bunden, eller titler, hvor vi vælger at lave et nyt cover, som vi synes egner sig bedre til streamingtjenester og lignende. Vi har rigtig god erfaring med at gå ind og ændre på vores covers, så de er mere appellerende, skiller sig mere ud og tiltrækker flere klik."

Grafisk designer: Nadja Kollby Sørensen

"Det handler ikke overraskende i høj grad om at være tydelige. Farverne skal stå skarpt, og det er ofte en god idé at have en større grad af enkelhed i sit motivvalg, end hvis der er tale om en trykt bog. Vi har i sagens natur ikke de samme teksturer at arbejde med, når den trykte bogs taktile design ikke er en del af ligningen."

"Et par eksempler på noget, der har fungeret rigtig godt for os," beretter han videre, "er lydbogsudgaverne af Allan Erik Mortensens *Hængedynd*-serie og Poul Erik Larssons *Hampus Miller*-serie. Serierne har hver deres form for grafisk kontinuitet med silhuetterne og det mystiske, kølige lys på Allan Erik Mortensens covers og den kontrastfyldte og mystiske stil på Poul Erik Larssons. En af vores grafikere er også ved at retouchere alle vores *Troldepus*-covers, så de kommer til at fremstå klarere og friskere på skærmen."

Swann Studio samarbejder også med forfatterne om forsiderne til deres bøger.

"Vi har for det meste en løbende dialog med forfatterne omkring omslagene. Heldigvis er de næsten altid meget begejstrede for vores forslag. Vi kan være uenige en sjælden gang imellem, men så gør vi alt, hvad vi kan, for at nå frem til et kompromis, så alle kan være glade. Vi vil ikke sende noget ud, som forfatterne ikke er glade for," siger Martin Johs. Møller.

"Og så handler det om hele tiden at følge med i, hvordan andre gør tingene, og ikke mindst at have nogle energiske, nysgerrige og kreative grafikere, der forstår sig på branchen, lydbogsmediets specificitet og både de overordnede genrer og de enkelte titler, de arbejder med. Det er vigtigt at kende konventionerne for at kunne bryde dem." ※

Død, sorg & ensomhed skal også tegnes

*
* *

Tunge emner er som isbjerge; Det væsentlige ligger under overfladen. Sådan svarer Søren Jessen på spørgsmålet om, hvordan han som tegner griber de svære emner som ensomhed, sygdom, misbrug, død eller sorg an. For naturligvis er der forskel på at illustrere en bog om giraffer og om en far, der bliver syg og dør.

De vanskelige emner kræver ofte en mere dybdegående research, da de mindste ting kan være meget betydningsfulde. Det sker, at tegneren støder på beretninger, der er så langt fra hendes eller hans egen virkelighed, at de kan være svære at forstå, forholde sig til og visuelt formidle til barnet og dets pårørende. Desuden er der også ofte tale om abstrakte begreber, der kræver et andet billedsprog end f.eks. at skulle tegne en rød bil. Research har desuden til hensigt at skabe fuldstændig forståelse af emnet, hvilket kan være alt fra at kende til et sygdomsforløb, korrekte behandlingsformer og symptomer til ydre omstændigheder, skyldfølelse osv. Og så er det for bedre at kunne komme ind i barnets hoved og prøve at finde dets følelser frem, når f.eks. mor drikker og er voldelig, far er psykisk syg, eller storebror er narkoman.

Så kan man, som Lea Leten siger, udskifte barnets egne opdigtede billeder med konkrete billeder. Måske kan illustrationerne hjælpe med til at skabe den nødvendige og svære samtale med barnet. Det gør tegnerens arbejde meget meningsfuldt og tilfredsstillende at vide, at ens streger måske gør en forskel for nogen i en hård tid.

Tomas Björnsson

Jeg bruger humor – her tegner jeg den ensomme, bange pige som en ø i et hav, hun selv har grædt. Det er sjovt, men samtidig grumt. Jeg prøver tit at illustrere de tunge passager symbolsk ved ikke direkte at illustrere det, der står i teksten. Det udvider tekstens billedrum og gør tegningerne med-fortællende frem for blot illustrerende.

Søren Jessen

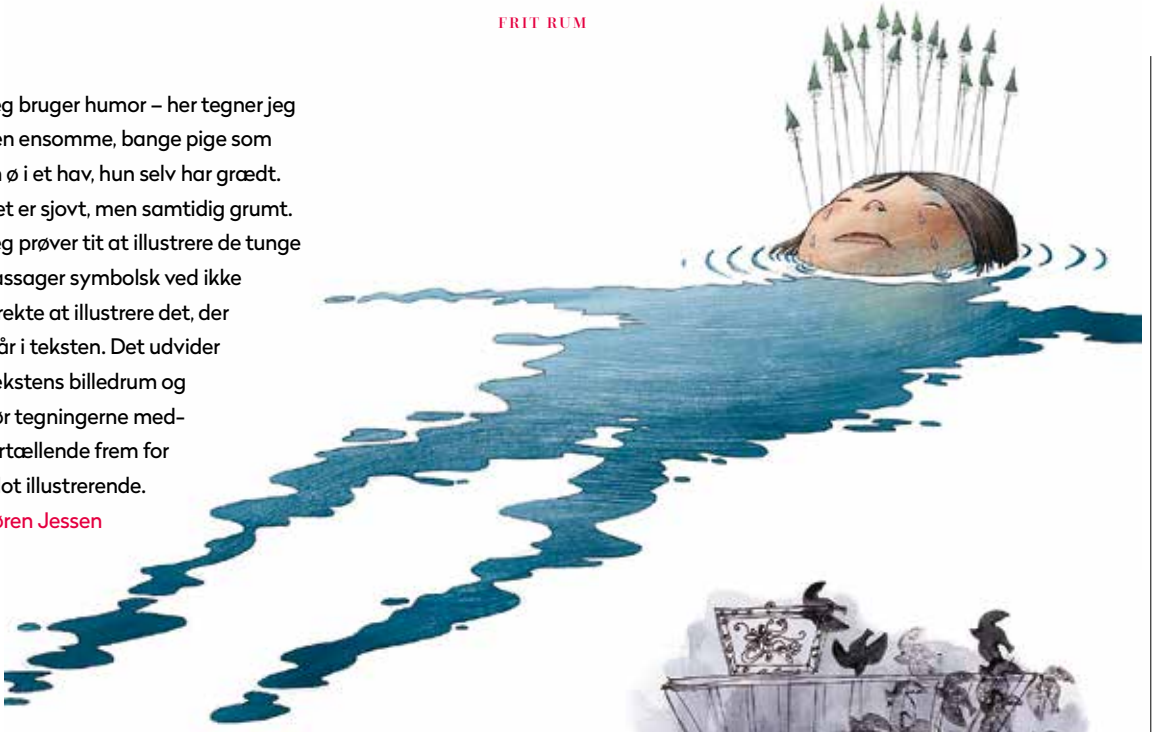

Jeg prøver at formidle en følelse frem for det mere konkrete og håndgribelige. Prøver at tegne det, man ikke kan se, men kun mærke. Det er vigtigt at formidle til barnet, at der er håb og mulighed for at blive hørt.

Runa Steppinge

Jeg ønsker, at bøgerne om disse emner skal give et trygt skub hen mod at tale åbent om barnets oplevelser. Humor og varme kan gøre en skræmmende situation mere tilgængelig og ufarlig.

Lea Leten

Det er vigtigt at bruge humor, da det er en måde at fange barnets opmærksomhed på. F.eks. ser Staphys hår ud som rigtige Staphylococcus aureus (en bakterie, som giver voldsomt kløende eksem. red.).
Birde Poulsen

Jeg er dybt konfliktsky af natur og bryder mig bestemt ikke om at skulle tegne til emner som død, vold, druk, omsorgssvigt og psykisk syge forældre, selvom jeg naturligvis kan forstå de gode intentioner og formålet med det.
Ursula Seeberg

FRIT RUM

I denne udgave af Forfatteren har Illustratorgruppen fået Frit Rum til at fortælle om om tanker og refleksioner fra deres arbejde.

Redaktør gennem et helt liv

Forlaget Gyldendal fejrer 250-års jubilæum til august.
I den anledning interviewer vi tidligere litterær direktør og nuværende forlægger **Johannes Riis**, som har været ansat på Gyldendal siden 1979.
Han fortæller om dengang – og nu.

AF LENE MØLLER JØRGENSEN

Johannes Riis har gennem 40 år påvirket og fulgt udviklingen i bog- og forlagsbranchen.

Foto: Robin Skjoldborg.

GENNEM 40 ÅR HAR JOHANNES RIIS været en markant del af Gyldendals profil. Fra sin magtfulde position som litterær direktør i knap 25 år – frem til 2018, i dag er hans titel forlægger – har han været en del af forandringen og udviklingen i forlagsbranchen – større professionalisering, akademisering og kommercialisering er blandt de væsentlige forandringer, siger han.

Johannes Riis var nyuddannet mag.art. i litteraturhistorie fra Aarhus Universitet, da han blev ansat i Gyldendals Bogklub i 1979, og hans uddannelse skilte sig ud fra de fleste af de øvrige forlagsansattes.

”Der var enkelte akademikere i redaktionerne, men ellers var det en broget flok. Nogle havde halvfærdige universitetsuddannelser, men mest almindeligt var det at have en baggrund som boghandler,” fortæller han.

Akademisk baggrund

Forlagene rekrutterede boghandlere til produktion, til salgsafdeling, bogklub og til redaktionerne.

”I dag har langt størstedelen en akademisk baggrund – ikke nødvendigvis en litteraturuddannelse, men en humanistisk baggrund. Og der er fulgt en stor grad af akademisering med den udvikling. Det betyder bl.a., at man redigerer på en helt an-

den måde end tidligere. Før i tiden sad en redaktør ikke og arbejdede med manuskripterne."

"... en redaktør arbejdede ikke med manuskripterne?"

"Nej, manuskripterne blev selvfølgelig læst igennem og vurderet, der blev rettet fejl og sat kommaer, men stort set ikke diskuteret eller redigeret. Redigering, som vi kender det i dag, kom hertil i slutningen af 1970'erne og begyndelsen af 1980'erne fra USA, som har en lang og stolt tradition for redigering. De nye tider fik en nu for længst afdød kollega, forfatter og forlagsredaktør, Godfred Hartmann, til at sige:

'Det var så meget lettere i gamle dage. Redaktøren sagde til forfatteren: *Vi vil have dit manuskript*, og så sendte man til sats. Eller også sagde han: *Vi vil ikke have det,* og så kunne forfatteren gå hjem med sit manuskript."

***

Redigering, som vi kender det i dag, kom hertil i slutningen af 1970'erne og begyndelsen af 1980'erne fra USA, som har en lang og stolt tradition for redigering.

Johannes Riis, forlægger

En lidt fortørnet forfatter

Selv var Johannes Riis som litteraturuddannet af den nye skole – og som redaktør redigerede han.

"Hvad sagde forfatterne, ikke mindst de gamle, veletablerede, til at blive redigeret?"

"Det kan jeg godt sige dig, for jeg arbejdede med Tage Skou-Hansen et af mine første år som litterær direktør. Han havde skrevet romanen *På sidelinjen*. Jeg læste manuskriptet, og i margenen havde jeg kommenteret og også stillet nogle forslag, og – jeg vil ikke sige, at Tage Skou-Hansen blev fornærmet, men han blev forbavset. Det havde han simpelthen aldrig været udsat for før – og jo, han var også lidt ... fortørnet, tror jeg, over, at jeg gjorde mig klog på, hvad han kunne skrive, i stedet for blot at nikke til det, han havde skrevet. Jeg var jo også ganske ny i jobbet. Det var såmænd ikke, fordi der var misstemning, og i det signerede eksemplar, han forærede mig efter udgivelsen, takkede han mig for både tillid og gode råd. Så det endte jo lykkeligt."

"I dag er det meget svært at forestille sig, at der slet ikke kommenteres eller redigeres i stoffet?"

"Der er kommet helt andre forventninger til redigering end før, ikke mindst i kølvandet på Forfatterskolen og alle skriveskolerne; men der er jo stadigvæk forfattere, som ikke bryder sig om at blive redigeret – og så gør jeg det ikke. Og der er nogle, som har brug for og ønsker at blive meget redigeret, og andre igen, som sender mig et manus meget tidligt i forløbet. Så er jeg med til at give råd og bud på, hvilken retning bogen skal tage. Redaktørens vigtigste opgave er at hjælpe forfatteren med at gøre sig klart, hvad det er for en bog, han eller hun vil skrive, hvad han/hun vil med den, hvad intentionen er, og hvad hovedlinjen, hovedhistorien er. Redaktøren er nødt til at rette sig efter forfatterens ønske om redigering. Men jeg mener helt overordnet ikke, at man skal redigere mere end højst nødvendigt."

"Så forfattere, som udkom i Danmark før slut-1970'erne er ikke redigeret? F.eks. Karen Blixens bøger?"

"Nej, det kan jeg ikke forestille mig. Hun har muligvis haft nogle læsere på, før hun afleverede. Det havde Henrik Pontoppidan f.eks., han havde en fast læser, som han sendte sine manuskripter til, inden de nåede forlaget. Og når vi taler om Karen Blixen: Da jeg lige havde sat mig i stolen her, kom Thorkild Bjørnvig ind på mit kontor og sagde, at jeg lige skulle vide, at hvis han en dag kom med et manus, så skulle jeg

*
**

... en tekst kan være så vred, at den kommer til at stå i vejen for sig selv, og man ikke kan holde ud at læse den.

Johannes Riis, forlægger

ikke begynde at pille ved noget. Hvis nogen skulle komme med forslag til ændringer til hans manuskript, så skulle det være en konsulent udefra, uden for forlaget. Det ville han til nød acceptere."

"Hvorfor?"

"Han mente formentlig, at en uden for huset ikke i samme grad som en ansat redaktør havde økonomisk eller kommerciel interesse i at styre manuskriptet i en bestemt retning. At konsulenterne stod mere frit i forhold til at vurdere kvaliteten. Redigering skal være et tilbud, ikke et krav til forfatteren – selvom det også kan være nødvendigt at sige, at det her ikke kan udgives, som det er nu. Men det er og skal være forfatterens bog. At forfatteren så kan blive klogere på sin bog via de samtaler, han har med redaktøren, det er en anden sag."

"I *den norske bog* Suzanne Brøgger. Samtalememoarer *(bogen er ved at blive oversat til dansk og forventes at udkomme til august, red.) fortæller hun om arbejdet med sin slægtsroman* Jadekatten. *Hun var vred, bitter – og måtte have teksten tilbage i det, hun kalder 'kærlighedsbadet', flere gange. Har du bedt forfattere om det samme?"*

"Jeg har aldrig selv brugt det udtryk; men en tekst kan være så vred, at den kommer til at stå i vejen for sig selv, og man ikke kan holde ud at læse den. 'Kærlighedsbad' er et godt udtryk, og det glæder mig, at det hermed bevares. Jeg har da engang fortalt en forfatter, at hvis han ville have noget godt ud af sin bog, hvis han ville have det bedste frem i den, så måtte den ikke være så vred. At hvis han ville henvende sig til verden, så mente jeg, at det var den forkerte metode. Det fik ham til at gå sin vej med manuskriptet, han ville ikke ændre i det – og det måtte jeg selvfølgelig respektere. Jeg sagde ikke, at vi ikke ville udgive bogen, men vi havde en lang diskussion, og så besluttede han at udkomme et sted, hvor han mente, at de havde større forståelse for teksten."

"Den professionaliserede redigeringsproces – er det en del af den kommercielle udvikling?"

"Ja, sådan kan man jo godt se på det, men vi udgiver vel at mærke også en lang række bøger, som vi ved aldrig bliver kommercielle, men som vi ønsker at udgive. Hvis en forfatter kommer med et projekt, vi mener har et kommercielt potentiale, som forfatteren også er indstillet på at udnytte, ja, så prøver vi selvfølgelig at forløse den intention og gøre det så kommercielt som muligt. En genreroman skal ikke nødvendigvis have et højt litterært niveau, ligesom en smal skønlitterær roman kun meget sjældent har bestsellerpotentiale. Noget af det bedste og mest fascinerende ved vores branche er, at man aldrig kan vide, hvad et forfatterskab udvikler sig til – vi har stolte traditioner for, at en smal forfatter senere udgiver noget, der bliver en bestseller."

Forholdet mellem forfatter og redaktør

I 2018 trak Johannes Riis sig tilbage som litterær direktør, og han har stadig 20-30 forfattere, som han har arbejdet sammen med gennem en årrække, og får også tilsendt manuskripter fra nye forfattere. Dem læser han, hvorefter han giver dem videre til "yngre kræfter", som han siger.

Hvad betyder det, at forfatteren og redaktøren kender hinanden? Og kan det blive for tæt?

"Det er svært at undgå at lære hinanden godt at kende, man diskuterer jo ting, der er meget

vigtige for forfatteren. Men man skal sørge for, at der er den distance, der er nødvendig for, at man også kan sige de ting, der er nødvendige."

Man skal ikke være for gode venner?

"Jo, men der skal stadig være en distance – det er en balance, der er svær at ramme. Der skal være plads til at sige noget, som måske ikke er så rart at høre, hvis man har afgørende indvendinger mod et manus. Det er ikke sjovt – og det bliver ikke nemmere, hvis man har et meget nært forhold til hinanden. Man er en professionel ven – men, ja, med mange bliver det selvfølgelig også mere end det."

Mange forfattere – måske de fleste? – finder det svært at forhandle kontrakt med deres redaktør?

"Ja, det er noget, jeg har hørt så mange gange. Forfattere, som foretrækker en anden instans at tale kontrakt med."

Ja, kan man ikke det?

"Hvorfor tror du, at så mange forfattere har en agent? Det er et forståeligt argument – og jeg synes heller ikke, at det allersjoveste er at forhandle kontrakt med en forfatter. Men jeg synes, de er gode til at sige, at forhandling er én ting – de er gode til at isolere kontraktforhandlingen – og bagefter sige tak for kampen og fortsætte som før."

Forfattere tør måske ikke kræve noget af deres redaktør – han har jo altid overhånden?

"Redaktøren kan selvfølgelig altid sige, at så bliver bogen ikke udgivet, eller nægte at betale mere – men netop når man kender hinanden, så kan man jo tale ordentligt sammen. Man vil jo nødig bryde en god relation – hverken forfatteren eller redaktøren. Og et forlag uden forfattere er ikke meget bevendt, det bør enhver forlagsansat være opmærksom på.

Kunne I ikke sætte en anden, f.eks. en fra personaleafdelingen, til det?

"Jo, vi kunne jo sætte en jurist til det. Men der er så meget, vedkommende ikke ved, ikke *kan* vide – en udefra kan jo ikke vide alt det, redaktøren ved. Redaktøren kunne selvfølgelig udstikke retningslinjer og rammer for juristen, og selvom forfatteren vel kan regne ud, hvor direktiverne kommer fra, så ville det måske ikke påvirke relationen mellem forfatter og redaktør. Så er der en buffer – men jeg forudser nu, at det ville blive en meget besværlig, kostbar og langsommelig proces. Og måske ikke til glæde for nogen af parterne."

Du er lige fyldt 70 år, hvordan forestiller du dig din fremtid herinde?

"Tja, jeg har jo det meste af min fremtid bag mig. Jeg håber, at jeg kan bevare en tilknytning til forlaget, og jeg vil gerne køre mine forfattere i stilling med nye redaktører, det har jeg længe været i gang med, men det kan ikke ske fra den ene dag til den anden. I min nuværende position laver jeg kun det, jeg synes er sjovt. Jeg deltager ikke i strategiseminarer eller i redaktionsmøder, og jeg har et fint forhold til mine forfattere. Det er den rene luksus. Men nu må vi se, hvad der sker." ※

Geld, money, argent – penge!

Forfattere skal tale om penge, siger Dansk Forfatterforenings jurist, Anne Koldbæk, i sin klumme i dette nummer. Forhandle med deres redaktør og ikke være så bange for at stille krav. Det er der faktisk allerede **nogle forfattere, der godt tør** – vi har fundet en af dem.

※

AF LENE MØLLER JØRGENSEN

Henrik Nilaus debuterede i 1984 med *De sa' det ikke ku' ske*, og siden er der kommet en lang række børne- og ungdomsbøger, noveller og en enkelt køkkenhavebog fra hans hånd. Han er ret glad for Excel-ark og for skemaer, søjler og anden systematik, viser det sig, da vi mødes for at tale om penge. Altså de penge, han tjener på og via sine bøger.

Søjlediagram i farver

Henrik Nilaus ved præcist, hvad han har tjent på *De sa' det ikke ku' ske* siden udgivelsen, og han viser og forklarer Deres interesserede udsendte et søjlediagram, hvor han har delt det op på salg og biblioteksafgift. Salg har farven blå, mens biblioteksafgiften er rød. Da det jo var hans debut, har han ikke fået arbejdslegater til bogen, men hvis han havde, ville beløbet – grønt – være fremgået af diagrammet, ligesom Copydan-afgift ville fremgå – lilla – hvis bogen var blevet kopieret.

"Jeg deler biblioteksspengene op på samtlige titler og tjekker, om det ser rimeligt ud. Et par gange har jeg opdaget en fejl, f.eks. at grafikers arbejde var lagt sammen med illustrators, så det udløste biblioteksafgift til illustrator, selvom der kun var fire tegninger i bogen," fortæller Henrik Nilaus.

Når du får udgivet en ny bog, venter du så spændt på royaltyopgørelsen?

"Nej. Jeg tjekker selv salgstallene, hvis det er muligt. Når lektørudtalelsen er kommet, går jeg jævnligt ind på bibliotek.dk og ser, hvor mange biblioteker der har købt bogen. Det giver et ganske godt indtryk af, hvordan det går med salget. Og så kontakter jeg også min redaktør sådan ca. en gang om måneden i perioden efter udgivelsen. Jeg vil hellere ærgre mig med det samme, hvis en bog ikke sælger, end gå og vente nysgerrigt på, at royaltyopgørelsen kommer. Og det er også vigtigt, synes jeg, at følge med i salget af hensyn til eventuelle nye oplag. Engang har jeg oplevet, at første oplag var udsolgt efter to måneder – og så skal forlaget trykke andet oplag. Ellers må man selv presse på for, at det sker."

Er du ikke bekymret for, at din redaktør bliver træt af dig?

"Næ, jeg synes, det er helt naturligt, at man som forfatter interesserer sig for, hvor mange bøger der bliver solgt, og også hvad man tjener

på dem. Jeg lider ikke af underdanighed over for redaktøren og opfatter forfatter- og redaktørsamarbejdet som et ligeværdigt arbejdsfællesskab. Vi har en fælles interesse."

Den største indtjening

Henrik Nilaus, som blev optaget på det første hold på Forfatterskolen for Børnelitteratur i 1999, har været fuldtidsforfatter nogenlunde lige så længe, og den største indtjening, han har haft, er på bogen *Tokes maske*. Den handler om mobning og ramte perfekt ned i tidens tema og diskussion. Bogen arbejdede han på gennem en del år – med lange pauser, hvor han fik tildelt et legat til at fuldføre den. Den udkom i 2008, og gennem de 12 år, der er gået frem til i dag, har den – inklusive salg, bibliotekspenge, legat og Copydan – indbragt ham over 325.000 kroner.

Hvorfor er det vigtigt for dig at vide præcist, hvor meget du har tjent på hver enkelt bog, og hvor pengene kommer fra?

"Jeg elsker tal, og det er jo et højdepunkt på året, når bibliotekspengene kommer, og jeg kan sætte mig foran skærmen, tælle sammen og fordele ud på de enkelte titler. Men det er da også relevant – hvad tjener man på sit arbejde? Hvilke bøger bliver ved med at sælge, og hvor længe? Hvilke temaer klarede sig godt, og hvilke gjorde ikke?"

Excel-arket viser også meget klart, hvor indtægten til de enkelte titler kommer fra – f.eks. er det et hit blandt skolelærere at kopiere novellen "Vodka og Pink Grape". Historien blev trykt i antologien *Hjertevirus*, som udkom i 2002, i forbindelse med læsekampagnen "Den gode historie – på tværs".

"Jeg fik 1.500 kroner i honorar for novellen, og gennem alle årene har jeg modtaget i alt omkring 150.000 i Copydan-penge for den," fortæller han.

Små beløb løber op

Henrik Nilaus begyndte at skrive sin første bog for tæt på 40 år siden, han har været fuldtidsforfatter i omkring 20 år, og på grund af sin interesse for tal har han overblik over, hvor meget mindre beløb fra Copydan og måske point fra et par oversete titler på bibliotekerne alligevel løber op over årene.

Jeg lider ikke af underdanighed over for redaktøren og opfatter forfatter- og redaktørsamarbejdet som et ligeværdigt arbejdsfællesskab

Henrik Nilaus, forfatter

Har du et godt råd til os talforskrækkede og konfliktsky skrivende og tegnende væsner?

"Det ved jeg ikke, men jeg sender alle mine kontrakten ind til Forfatterforeningen, inden jeg skriver under. Også selvom jeg selv går dem ret nøje igennem – der kan sagtens være noget med at få indføjet, at man skal kræve rettighederne tilbage efter fem år, eller noget med filmrettigheder. Og hvis man vil have ændret noget i kontrakten, så er det meget nemt at skrive tilbage: 'Tak for tilsendte mail med kontrakt. Jeg har lige talt med min jurist, som foreslår, at …' Det er nemt, når man har Anne Koldbæk som jurist i ryggen, synes jeg."

Og er der så noget, du ikke har styr på i forbindelse med royalty og opgørelser?

"Ja, det er der. Når det kommer til e-bøger, salg og udlån, så har jeg svært ved at gennemskue tallene," siger Henrik Nilaus. ※

Jurist Anne Koldbæk sætter især fokus på royalty-opgørelserne i de kommende måneder. Hun opfordrer til, at medlemmer, der ikke har overblik over deres opgørelser, henvender sig til hende. *Læs Juristklummen side 36.*

ROMANCE

Litteraturens udskældte lysthave

Alle har brug for en happy end, og sådan en findes altid i kærlighedsromaner. Genren er populær, måske fordi den **skrives til læserne**, ikke anmelderne.

※

AF ANNA BRIDGWATER

Læserne er vilde med romantisk litteratur. Alligevel er genren miskendt. Den vinder ingen litterære priser, og romancer bliver sjældent anmeldt i avisernes litteraturtillæg.

Kønsforsker Elin Abrahamsson har skrevet doktorafhandling om romantisk litteraturs dårlige ry og er i gang med et projekt tilsluttet programmet "Uses of Literature" på Syddansk Universitet. Hun forklarer genrens popularitet:

"Kærlighed og relationer er centrale i mange menneskers liv, og læsning af romancer bliver en måde at overveje de spørgsmål samt ikke mindst at forkæle sig selv med 'lykkelige kærlighedshistorier'."

Kærligheden er svær

Helle Vibeke Lysdal er redaktionschef på Flamingo, et forlag under Gyldendal, der fokuserer på romance. Hun har også et bud på genrens appel.

"De fleste mennesker drømmer om at finde det menneske, der elsker dem ubetinget og lader dem udfolde sig og gå efter deres drømme. Det kan godt være, at omstændighederne ikke altid er perfekte, og at der er bump på vejen, men hvis kærligheden er der, og man kæmper for den, så vil der også være en derude, der vil elske dig betingelsesløst. Det er i høj grad den drøm og det ideal, som er omdrejningspunktet for romance."

Psykolog Heidi Sahlgreen tilføjer, at romancer tiltaler læsere, netop fordi kærligheden er en udfordring.

"Vi har ofte svært ved kærlighedsforhold. Vi skal øve os i at holde af os selv og lære os selv at kende. Det kan du godt bruge romantisk litteratur til, for der kan ofte være ting, du kan genkende og spejle dig i i romanerne. Du kan tænke 'sådan er jeg' eller 'sådan vil jeg gerne være'."

Redaktør Christina Yhman Kaarsberg fra People'sPress mener, at det udfordrende i kærlighed giver romantisk litteratur en drivkraft:

"Forelskelsens besættende kraft – ligesom mordgådens hvem-gjorde-det – er en genial motor for et plot: Får de elskende hinanden til sidst, eller gør de ikke?"

Underkendt genre

Marie Brandtoft er 44 år og arbejder som gymnasielærer, selvstændig og turistguide. Og så er hun storforbruger af romancer. Omkring 350

romaner er det blevet til i løbet af det seneste par år. Hun kan godt mærke, at hendes litterære smag ikke altid regnes for at være fin.

”Vi læsere af romances – i Danmark i hvert fald, det er noget HELT andet i andre lande – bliver mellem linjerne opfattet som lidt smådumme og naive.”

Trods populariteten er der langt imellem, at romancer vinder litterære priser eller bliver anmeldt i dagbladene. Men Marie Brandtoft stiller krav til sine romancer:

”Jeg gider ikke læse en bog, der ikke er velskrevet. Sproget skal flyde, historien hænge sammen, og personerne fremtræde troværdige og nuancerede og tydelige.”

Christina Yhman Kaarsberg fra People's-Press er lidt træt af at skulle forsvare romancerne.

”Det er en lille del af befolkningen, der ikke tager genren seriøst. Men det er bøger, der betyder meget for mange mennesker. Læserne tager den alvorligt, forlagene tager den alvorligt – vi ved godt, at bøgerne ikke bliver anmeldt, men vi laver bøger til rigtige mennesker, ikke til anmelderne.”

Hun mener, at det er en lille, lukket kreds, der ser ned på romancer:

”Faktisk oplever jeg, at der blandt læserne er en stor stolthed og et stort fællesskab omkring genren. At det så sjældent ender med kritikernes ros i dagbladsanmeldelserne, det er underordnet.”

Mommy porn og tantsnusk

Helle Vibeke Lysdal fra Flamingo har en forklaring på romancernes lave status.

”Når nogen vælger ikke at tage genren alvorligt, er det sandsynligvis ud fra en lidt gammeldags forestilling om, at al genrelitteratur per definition er dårlig.”

Og kønsforskeren Elin Abrahamsson uddyber:

”Helt forenklet vil jeg sige, at det er et spørgsmål om klasse og køn: Den kultur, som har en bred appel og kan værdsættes af mange, opfattes ofte som mindre seriøs og kunstnerisk, og også som mindre vigtig. Det her er en genre, som er stærkt forbundet med kvinder, og kritikken mod romance udtrykkes ofte i sexistisk ladede termer som 'mommy porn' eller den i Sverige udbredte betegnelse 'tantsnusk'.”

Elin Abrahamsson ser delvist kritik af romancer som udtryk for misogyni: ”Læsning af romantiske romaner bliver ofte nedgjort, da de

***

... kritikken mod romance udtrykkes ofte i sexistisk ladede termer som ”mommy porn”' eller den i Sverige udbredte betegnelse ”tantsnusk”

Elin Abrahamsson, kønsforsker

Den svenske romanceforfatter Simona Ahrnstedt har påpeget, at kvinder ikke behøver at dø i romancer, de får orgasmer i stedet

Elin Abrahamsson, kønsforsker

beskrives som passive, ukritiske og overdrevet sentimentale og hengivne, det vil sige med egenskaber, der ofte forbindes med en ringeagtet femininitet."

Og Helle Vibeke Lysdal er enig:

"Romance er en genre, der fortrinsvis – dog ikke udelukkende – læses af kvinder, og det er svært ikke at se affejelsen af genren som en forlængelse af den kritik, der historisk set har været rettet mod det, kvinder læste."

Orgasmer eller smukke lig

Romantisk litteratur bliver kritiseret for stereotype kønsskildringer, og den kritik kan ofte være berettiget, erkender Elin Abrahamsson.

"Romantisk litteratur indeholder mange kønsstereotyper. Samtidig er det lidt uretfærdigt altid at fremhæve det, når det samme kan siges om for eksempel krimier og andre litteraturgenrer, men også om den form for litteratur, vi ofte bedømmer som 'finere' og mere kompleks. Den svenske romanceforfatter Simona Ahrnstedt har påpeget, at kvinder ikke behøver at dø i romancer, de får orgasmer i stedet. Og sandsynligvis opleves stereotypen af den 'multiorgasmiske heltinde' som mere positiv end den ellers så almindelige skildring af kvinder som 'smukke lig'."

Man kan også se på romancer som et feministisk projekt, foreslår kønsforsker Elin Abrahamsson.

"Da romancegenren i løbet af 2010'erne vandt popularitet i Sverige, fremhævede mange, at genren opmuntrer til kvindelig entreprise, og at den fokuserer på at give kvinder nydelse. Hvis læsning af romancer giver kvinder mulighed for følelsesmæssigt og seksuelt at tilfredsstille sig selv, så gør det dem faktisk mindre afhængige af mænd. Det kan ses som en anden forklaring på, hvorfor genren opleves som en trussel, og hvorfor den stadigvæk miskrediteres."

Heltinden redder sig selv

Stereotyperne i romancerne er under forandring, fortæller Helle Vibeke Lysdal:

"Romance er en genre, der afspejler vores tid – f.eks. er den gammeldags prins på den hvide hest, der kommer og redder heltinden, i langt de fleste tilfælde i dag erstattet med en heltinde, der redder sig selv, mens hun finder kærligheden."

Elin Abrahamsson ser også forandringer i

Salgstal for romancer i 2017: 1,44 mia. dollars.
Salgstal for krimier/thrillers i 2017: 728 mio. dollars.
(Det er totale tal og inkluderer e-bøger, selvudgivelser m.m.)

William Shakespeare og Agatha Christie er de bedst sælgende forfattere i verdenshistorien, mens de næste to på listen er **Barbara Cartland** og **Danielle Steel** – to solide forfattere af romantisk litteratur. (Wikipedia).

romancegenren:

”I nutidens svenske romancer er det for eksempel ofte spørgsmål om ligestilling eller om at finde en balance mellem arbejds- og kærlighedslivet, som er det centrale.”

Også nutidens mere flydende familieformer og kønsidentiteter finder vej til romantisk litteratur, fortæller kønsforskeren.

”Inden for ’mainstreamen’ er normen inden for romancer stadig heteroseksuel tosomhed, ofte mellem to hvide middel- eller overklassepersoner. Men der kommer også flere alternativer. I USA er der flere forlag, som koncentrerer sig om LGBTQ-romancer, og i Sverige har forlaget Queerlequin eksisteret i nogle år. I deres romantik er der både plads til homoseksuelle og polyamourøse kærlighedsforhold, men også til hovedpersoner, som bryder med normer inden for romance med hensyn til blandt andet køn, klasse og etnicitet.”

Danske forfattere gør det ikke

Sverige har flere romanceforfattere, men der er langt imellem danske forfattere, der skriver romantisk litteratur på dansk. Det har gymnasielærer og romancelæser Marie Brandtoft også bemærket.

”Jeg har faktisk tit tænkt, at det var ufatteligt, at danske forfattere ikke gik ind i det marked. Det kan jo være, at jeg ender med at skrive historierne selv.”

Christina Yhman Kaarsberg siger: ”Genren har ikke fået fat på samme måde som krimierne endnu. Der er endnu ikke en stor bølge af forfattere i Danmark, der har kastet sig over dem.”

Men den bølge kan meget vel være på vej, mener redaktionschef Helle Vibeke Lysdal.

”Jeg tror ikke, at markedet har været stort nok, og heller ikke bevidstheden om genren hos det skrivende folk. Men jeg er overbevist om, at det vil ændre sig, og at der vil udkomme romance skrevet på dansk i den nære fremtid.”

Elin Abrahamsson mener, at romancernes popularitet kan have en afsmittende effekt på både læsning og forlagenes tilstand. Hun fremhæver Forlaget Harlequin, et forlag under verdens største forlag, HarperCollins.

”De har for eksempel været revolutionerende med hensyn til at give folk nem adgang til bøger gennem abonnementer og salg i dagligvareforretninger, og mange romancelæsere læser også andre genrer. Måske kan genren ligefrem anspore nogle mennesker til at læse.”

Psykologens sidste ord om romantisk litteratur er: ”Nyd det! Verden er et kompliceret sted at være i, og her ved man, at det ender godt.”

Og storlæser Marie Brandtoft er enig: ”Jeg ved udmærket godt, at jeg flygter fra virkeligheden, når jeg læser. Men jeg synes, verden er brutal nok i forvejen, og jeg gider ikke læse om folks syge sind, og hvordan de ødelægger, torturerer og myrder. Jeg kan jo bare læse nyhederne, hvis jeg vil have det lidt skidt. ”

Elin Abrahamssons afhandling hedder *Enahanda läsning* og er udgivet på Ellerströms forlag i Sverige.

ANNA BRIDGWATER er journalist, redaktør og forfatter. Sammen med Lise Bidstrup udgiver hun en romance, *Ella tur/retur,* som lydbog på People'sPress i foråret 2020.

Dansk Forfatterforenings ordinære generalforsamling 25. april 2020 kl. 15 i Strandgade 6, st. København K

Dagsorden

1. **Valg af dirigent**
2. **Forelæggelse af formandens beretning til godkendelse**
3. **Forelæggelse af foreningens regnskab for seneste regnskabsår til godkendelse**
4. **Midler fra kollektive forvaltningsorganisationer:**
   a) Godkendelse af gennemsigtighedsrapport 2019 (revideret af revisor), se rapporten her: http://danskforfatterforening.dk/autorkontoen/ (scroll ned til gennemsigtighedsrapport)
   b) Forslag om anvendelse af individuelle og kollektive midler fra kollektive forvaltningsorganisationer 2020 (fx Copydan), se forslaget her: http://danskforfatterforening.dk/autorkontoen/ (scroll ned til gennemsigtighedsrapport)
5. **Forelæggelse af foreningens budget til godkendelse og fastsættelse af kontingent for indeværende år**
6. **Valg af foreningens statsautoriserede eller registrerede revisor**
7. **Valg af to kritiske revisorer**
8. **Behandling af indkomne forslag**
9. **Eventuelt**

To bilag skal du finde på hjemmesiden

Til dagsordenens pkt. 4 to bilag, som du kan finde ved at scrolle ned til "Gennemsigtighedsrapport" på følgende link: https://danskforfatterforening.dk/autorkontoen/

Transport

Medlemmer med bopæl uden for hovedstadsområdet kan få rejsegodtgørelse mod efterfølgende indsendelse af billetter. Refusionen er prisen på billigste tog- eller busbillet med fradrag af kr. 75.
Associerede medlemmer og medlemmer, der er i kontingentrestance, kan ikke deltage i generalforsamlingen og har ikke stemmeret ved urafstemninger, jf. vedtægternes § 11.
Husk medlemskort til generalforsamlingen.

Tilmelding til middag efter generalforsamlingen

Da vi gerne vil sikre os, at der er mad nok til alle, der ønsker det, og samtidig nødig vil købe til flere, end der kommer, skal du tilmelde dig, hvis du vil deltage i middagen efter generalforsamlingen. Tilmeldingen skal ske senest den 20. april 2020 til df@danskforfatterforening.dk Middagen betales i døren og koster 125 kr. inkl. fri bar.

Formandens årsberetning 2019-2020

※

AF MORTEN VISBY, FORMAND FOR DANSK FORFATTERFORENING

Dansk Forfatterforening har på både indre og ydre linjer fortsat sit virke for bedre vilkår for illustratorer, forfattere og oversættere – og dermed for dansk litteratur. Det er os, der skaber litteraturen, og vores vilkår er i høj grad også litteraturens vilkår som sådan. Den sammenhæng er styrende for foreningens aktiviteter, når man ser ud over vores engagementer i årshjulets optik. Vi arbejder således ikke kun for bedre betaling, bedre aftaler og bedre kontrakter for os selv, men også for bedre rammer for menneskers møde med litteraturen i det hele taget. Det betyder, at vi i 2019 for eksempel har været involveret i kampen for ytringsfriheden, i kampen mod den digitale ensretning og centralisering af skoleelevernes brug af lærebøger og – som den ultimative rammebetingelse af dem alle – i den voksende bestræbelse på at skabe nye læsere og vende især børnenes fravalg af litteraturen som lystobjekt til et andet og mere positivt forhold til alt det, bøgerne kan give.

Det var derfor, vi i 2019 gennemførte vores hidtil største kup, det store projekt *Hvem er Danmark?*, som blev en succes ud over alle forventninger. 20 forfattere fik en betalt opgave og en unik mulighed for at møde lokalsamfund over hele landet. Det resulterede i 20 meget forskellige tekster og 10 DR-podcasts. Over 600 skoleelever i hele landet har deltaget i forfatternes skriveworkshops, og mindst lige så mange borgere har mødt forfatterne på det lokale bibliotek. *Hvem er Danmark?* har været et bredt og anderledes samarbejde mellem biblioteker, lokalaviser, skoler og forfattere – alt sammen med det formål at skabe lokal opmærksomhed omkring læsning. Vi opnåede en helt overvældende medieeksponering af projektet med 201 presseomtaler med en rækkevidde på samlet mere end 18 mio. brugere. Dertil kom en optræden i TV Avisen, tre optrædener i Go' morgen Danmark, adskillige optrædener på P1 samt diverse lokale og regionale tv- og radiostationer. Den succes skal vi selvfølgelig bygge videre på, og derfor er vi i gang med at udvikle en fortsættelse af projektet, på et andet grundlag og med en mere direkte læsefremmende tilgang.

Projektmageriet har dog ikke fået lov at stå alene. Sideløbende med gennemførelsen og udviklingen af disse projekter har foreningen været dybt involveret i at sammensmede en bane-

*
**

Hvem er Danmark? har været et bredt og anderledes samarbejde mellem biblioteker, lokalaviser, skoler og forfattere – alt sammen med det formål at skabe lokal opmærksomhed omkring læsning

Morten Visby

brydende koalition af biblioteker, boghandler, forlag, forfattere, pædagoger og elever. Sammen har vi udarbejdet et oplæg til en national læsestrategi for børns læsning, som peger på behovet for et strukturelt læseløft på tværs af kommunegrænserne og direkte møntet på øget tilgængelighed af fysiske bøger – ny, lækker, spændende og alsidig litteratur – i den institutionelle virkelighed, hvor børn har deres hverdag. Strategien blev desværre ikke modtaget, som vi håbede, hos den socialdemokratiske kulturminister, men den kastede dog en bevilling på 10 mio. kroner til øget læselyst i skolefritidsordningerne af sig. Og arbejdet fortsætter.

Et absolut højdepunkt i 2019 var fejringen af vores 125-års jubilæum, forestået af blandt andre foreningens næstformand, hvor vi samtidig markerede 100-året for det nordiske forfattersamarbejde i fineste stil med tilrejsende dignitarer fra alle vores nordiske søsterorganisationer. De kom ikke kun til fest, de kom også til et seriøst møde om udfordringerne på det nordiske bogmarked. Og det viste sig efterfølgende at være et vigtigt arrangement, som tydeligvis har ført til et mere intensivt og mere forpligtende nordisk forfattersamarbejde. Ud over den åbenlyse kulturelle værdi af dette samarbejde har det også haft meget konkrete politiske fordele. I november kunne vi således tage initiativ til en koordinering af de nordiske forfatter- og oversætterforeningers respektive håndtering af det helt afgørende europæiske ophavsretsdirektiv, som senest 6. juni 2021 skal være implementeret i hvert fald i Danmark, Sverige og Finland.

Dette direktiv kommer til at ændre litteraturens grundlov, idet dansk ophavsretslovgivning vil blive justeret med en række klokkeklare forbedringer af forfatternes, oversætternes og illustratorernes stilling. Vi får simpelthen en lovgaranteret ret til rimelige vederlag, til gennemskuelige udregninger af royalties og til genforhandling af kontrakter, der vurderes at have været for ensidigt i forlagenes favør.

Hvordan dette præcis kommer til at ske, og om det kommer til at ske i en stærk eller en svag version, afhænger af den danske regerings oversættelse og implementering af bestemmelserne i EU-direktivet. Og vi ved, at Kulturministeriet i den forbindelse vil se meget nøje på fremgangsmåden i de andre nordiske lande. Derfor er den politiske samordning med de andre nordiske forfatterforeninger så vigtig. Og derfor har Dansk Forfatterforening i 2019 indtaget en decideret førende rolle på det punkt i nordisk sammenhæng. Ligesom vi naturligvis også, som den eneste danske forfatterforening, har været og fortsat er aktivt involveret i dialogerne med danske embedsmænd og politikere om implementeringen af direktivet. Vigtigere bliver det ikke – uanset om man personlig synes, at ophavsret, forlagskontrakter og EU-direktiver er nok så kedelige eller måske ligefrem fandens værk.

Når det gælder forbedrede økonomiske og kontraktuelle vilkår for medlemmerne, kan vi imidlertid ikke læne os tilbage og afvente ny lovgivning. Vi må hele tiden selv, gennem foreningen og sammen med hinanden, arbejde for bedre forhold. Det har vi i 2019 gjort gennem juristens og til dels faggruppernes egen individuelle kontraktrådgivning, som løbende skaber små, men principielle, og undertiden store, men mere usynlige, fremskridt. Vi gør det også, når vi selv udvikler intelligente vejledende takster,

*
**

Vi får simpelthen en lovgaranteret ret til rimelige vederlag, til gennemskuelige udregninger af royalties og til genforhandling af kontrakter, der vurderes at have været for ensidigt i forlagenes favør

Morten Visby

som illustratorerne har gjort det i 2019, eller når vi indgår nye og forbedrede standardaftaler med enkelte toneangivende forlag, som oversætterne har gjort det i 2019. Og vi gør det på det skønlitterære område, når foreningen forhandler med landets største forlag om en moderniseret kontrakt med højere royalties og bedre muligheder for at få rettighederne tilbage. Mere om det senere i 2020.

Som det vist ikke kan være forbigået nogens opmærksomhed, har foreningen i 2019 desuden opretholdt og på nogle punkter udvidet vores omfattende udbud af medlemsmøder, kurser, Mød en mester, informationsmøder og fester. Meget af dette varetages af vores faggrupper, interessegrupper og lokalgrupper, uden hvilke foreningen ikke ville kunne fungere. Stor tak til alle aktive – og til sekretariatet, som faciliterer og holder sammen på det hele.

Sluttelig vil jeg helt personlig takke for den udstrakte forståelse og velvillighed, som alle i foreningen har vist mig under mit forsøg på blot nogenlunde fornuftigt at vikariere for vores sekretariatschef i forbindelse med hendes barselsorlov de første otte måneder af 2019. Det var ikke nemt, men det gik, takket være god hjælp fra mange kanter. Tak for det til jer alle, og gud ske tak og lov for, at Sara Strand er tilbage. ※

Medlemsforslag til Generalforsamlingen 25. april 2020

Jeg vil gerne foreslå, at foreningen arbejder på at skaffe medlemmerne nogle helt praktiske fordele:

Et tilbud om forsikring tilpasset vores enmandsvirksomhedsrealitet. Det er jo sådan, at almindelige familieforsikringer ikke dækker, hvis vores arbejdsmateriel bliver stjålet eller skadet, ligesom ansvars- og ulykkesforsikringer heller ikke dækker, hvis man kan sige, vi er på arbejde, når ulykken sker. Jeg tænker, foreningen har mulighed for at opnå en god pris for os kollektivt, ligesom dækningen på forsikringen kan tilpasses vores specielle – og som regel ret lavrisikoagtige – arbejdsliv.

Ligeledes vil jeg foreslå, at der arbejdes på en regnskabsskabelon tilpasset forfatterlivet, der kan tilbydes medlemmerne til en god pris. Den kan fx laves i samarbejde med Dinero eller Billy, som er rigtigt fine regnskabssystemer.
I den forbindelse vil det også være rigtig fint, hvis foreningen kan opbygge en liste med revisorer, der er vant til at arbejde med forfattere.

Der er ikke så mange systemer, der er tilpasset så tossede arbejdsvilkår som vores, så det vil være rart, hvis vi kan hjælpe hinanden med den slags.

Bedste hilsner
Hanne Sindbæk

Årsregnskab 2019

Resultatopgørelse for 2019

Resultatopgørelse 2019	Resultat 2019 kr.	*Budget 2019 kr.*	Resultat 2018 kr.
INDTÆGTER			
Grundkontingent	3.851.797	*3.798.000*	3.778.789
Administrationsbidrag - Autorkontoen	799.516	*711.000*	1.056.868
Lejeindtægter m.m.	414.100	*364.000*	284.404
Indtægter ialt	**5.065.413**	***4.873.000***	**5.120.060**
UDGIFTER			
Løn og sociale ydelser	-2.363.308	*-2.342.000*	-2.386.320
Formandskab, bestyrelse og faste udvalg	-458.638	*-515.900*	-452.348
Lokaleudgifter	-442.315	*-505.000*	-455.869
Andre udgifter			
- Bladet "Forfatteren"	-455.205	*-479.600*	-525.270
- Gruppetilskud	-208.000	*-208.000*	-208.000
- Aktiviteter og projekter	-419.228	*-263.500*	-292.306
- Kontingent andre organisationer	-12.805	*-45.000*	-13.785
Administrationsudgifter			
- Telefon, porto, kontorartikler m.m.	-269.810	*-198.700*	-199.774
- IT-udgifter	-160.047	*-145.000*	-188.066
- Revision Forfatterforening og Autorkonto	-65.000	*-65.000*	-59.800
- Juridisk bistand	0	*0*	-4.975
- Tab på debitorer (ubetalte kontingenter)	-99.965	*-130.000*	-95.607
- Af- og nedskrivninger	-48.900	*-65.000*	-62.303
Udgifter ialt	**-5.003.221**	***-4.962.700***	**-4.944.422**
Resultat før finansielle poster	**62.193**	***-89.700***	**175.638**
Finansielle poster			
- Renter	-22.751	*-10.000*	-15.342
- Kursregulering investering pr. 31.12.2019	182.356	*0*	-65.242
-Udbytte	20.538	*0*	0
Finansielle poster i alt	**180.144**	***-10.000***	**-80.584**
Årets resultat	**242.336**	***-99.700***	**95.054**
Årets resultat foreslås overført til næste år			

Balance pr. 31/12 2019

AKTIVER	31.12.2019 kr.	31.12.2018 kr.
Inventar	0	48.900
Materielle anlægsaktiver i alt	**0**	**48.900**
Andelslejlighed	738.731	738.731
Finansielle anlægsaktiver i alt	**738.731**	**738.731**
Anlægsaktiver i alt	**738.731**	**787.631**
Mellemregning, projekter m.m.	500	11.744
Periodeafgrænsning/forudbetalinger	3.014	17.413
Tilgodehavender i alt	**3.514**	**29.157**
Likvide beholdninger	**6.211.702**	**5.737.768**
Værdipapirer	**1.518.085**	**1.335.729**
Omsætningsaktiver i alt	**7.733.301**	**7.102.654**
Aktiver i alt	**8.472.032**	**7.890.285**

PASSIVER	31.12.2019 kr.	31.12.2018 kr.
Kapitalkonto, inkl. årets resultat	5.407.847	5.165.511
Primære grupper	525.247	476.413
Interessegrupper	146.350	129.317
Kapitalkonto i alt	**6.079.444**	**5.771.242**
Kortfristede gældsforpligtelser i alt		
Depositum	51.000	51.000
Periodeafgrænsningsposter	610.154	7.875
NFOR/Nordisk Plenar	0	168.500
Kursusafdelingen	0	2.382
Mellemregning andre projekter m.m.	210.914	761.335
Skyldige omkostninger	378.039	137.489
Hensættelser vedrørende næste regnskabsår	359.650	198.618
Hensættelse, individuel uddeling (Autorkonto)	400.000	400.000
Anden gæld	382.831	391.845
Kortfristede gældsforpligtelser i alt	**2.392.588**	**2.119.044**
Gældsforpligtelser i alt	**2.392.588**	**2.119.044**
Passiver i alt	**8.472.032**	**7.890.285**

Budget 2020

Budget 2020	Budget 2020 kr.	Resultat 2019 kr.
INDTÆGTER		
Kontingent	3.825.000	3.851.797
Administrationsbidrag - Autorkontoen	740.000	799.516
Lejeindtægter og div tilskud	254.000	414.100
Indtægter ialt	**4.819.000**	**5.065.413**
UDGIFTER		
Gager og lønninger	-2.199.174	-2.363.308
Formandskab, bestyrelse og faste udvalg	-537.740	-458.637
Lokaleudgifter	-503.500	-442.315
Andre udgifter		
- Bladet "Forfatteren"	-479.600	-455.205
- Gruppetilskud	-255.000	-208.000
- Aktiviteter og projekter	-223.000	-419.228
- Kontingent andre organisationer	-15.000	-12.805
Administrationsudgifter		
- Telefon, porto, kontorartikler m.m.	-218.500	-269.810
- IT-udgifter	-175.000	-160.047
- Revision Dansk Forfatterforening og Autor	-65.000	-65.000
- Juridisk bistand m.v.	0	0
- Tab på debitorer (ubetalte kontingenter), afskrivninger	-135.000	-148.866
Udgifter ialt	**-4.806.514**	**-5.003.221**
Resultat før finansielle poster	**12.486**	**62.193**
Finansielle poster	0	180.144
Årets resultat	**12.486**	**242.336**

Kassererens beretning

※

AF KASSERER SANNE UDSEN

Jeg er rigtig glad for at kunne aflægge regnskabet for 2019, eftersom regnskabet på flere punkter endte bedre, end vi havde forventet, da vi vedtog budgettet på generalforsamlingen sidste år.

Vi har fået flere medlemmer, hvilket er en god nyhed af mange årsager – herunder ikke mindst fordi det har medført, at posten "grundkontingent" er endt lidt højere end budgetteret. Som nævnt adskillige gange de senere år er de indtægter, som foreningen tidligere kunne nyde godt af, f.eks. seksprocentbidraget fra medlemmernes betalinger fra Copydan, ikke længere eksisterende. Vi er derfor virkelig afhængige af en stabil og meget gerne voksende medlemsskare.

Også administrationsbidraget fra Autorkontoen og lejeindtægterne er blevet større, end vi havde turdet regne med, og det har tilsammen betydet, at indtægterne i 2019 blev ca. 192.000 kr. højere end budgetteret. Sammenholdt med at årets udgifter næsten er blevet som budgetteret, er vi gået fra et budgetteret underskud på knap 100.000 kr. til et ganske pænt overskud på ca. 62.000 kr. Det er så meget mere tilfredsstillende, eftersom vores sekretariatschef i 2019 var så heldig at skulle på barsel, hvilket betød en del tilpasninger i arbejdsfordelingen i sekretariatet, hvilket alt sammen er gået rigtig fint og uden at være en økonomisk belastning for foreningen. En stor tak til sekretariatsmedarbejderne og formandskabet for at have løst opgaven med at få dækket en barslende sekretariatschefs arbejdsopgaver så fleksibelt og effektivt (men det er nu alligevel dejligt, at sekretariatschefen er tilbage på pinden igen!).

I år har vi stillet regnskabet op lidt anderledes end tidligere, idet vi har ønsket at adskille den "almindelige" drift fra de finansielle poster. De finansielle poster er nemlig underlagt større udsving end vores daglige drift, og for ikke at mudre billedet af, hvordan det går med "kerneforretningen", har vi delt det op på denne måde.

Men de finansielle poster har selvfølgelig også betydning for Forfatterforeningens økonomiske sundhedstilstand. Foreningen har ligesom mange andre både små og store bankkunder i flere år været underlagt at skulle betale "negative renter" – dvs. at vi har skullet betale for at have penge stående i banken. I 2018 tog den daværende bestyrelse initiativ til at modvirke denne belastende udgift ved at placere nogle af

foreningens penge i to forskellige investeringsforeninger. Det betød, at der herved blev sparet negative renter for de investerede penge, og det har ligeledes betydet, at der herigennem er opnået et udbetalt udbytte, som i 2019 var på 20.538 kr. Men det er kun en del af foreningens formue, der er investeret. Der står stadig en del penge på almindelige bankkonti, som der skal betales negative renter for. Og desværre var årets negative renter større end det udbetalte udbytte, nemlig hele 22.818 kr. – et beløb, der dog ville have været endnu større, hvis ikke vi havde foretaget de omtalte investeringer. Der er desværre intet, der tyder på, at de negative renter vil forsvinde i den umiddelbare fremtid. Tværtimod har det bredt sig til også at gælde private bankkunder. Bestyrelsen vil derfor igen se på muligheder for at kunne nedbringe denne post på regnskabet. Og nu jeg er ved de finansielle poster, så vil det fremgå, at der har været en ganske stor urealiseret kursgevinst på de nævnte investeringer, nemlig hele 182.536 kr. Men her er det vigtigt at huske, at der er tale om en *urealiseret* gevinst. Sidste år var der tale om et urealiseret kurstab. I 2019 var det så en kursgevinst. Det sidste er selvfølgelig væsentlig mere behageligt at se på, men begge dele er fiktive. Lige så lidt som sidste års tab var reelt, er dette års gevinst det. Denne post kræver med andre ord koldt vand i blodet og is i maven, når man betragter den.

Skal vi have et billede af årets resultat i 2019 uden "fiktive" elementer, kan vi derfor tage resultatet før de finansielle poster og tillægge resultatet af de finansielle poster fratrukket kursreguleringen, dvs. i alt 59.980 kr. Og det er et virkelig udmærket resultat, ikke mindst i lyset af, at der var budgetteret med et underskud for 2019. Blandt årsagerne til det gode resultat skal vi bl.a. finde, at tab på debitorer – dvs. medlemmer, der ikke betaler det opkrævede kontingent – er hele 30.000 kr. mindre end budgetteret. Tak for, at I betaler jeres kontingenter! Det er helt nødvendigt for Forfatterforeningens økonomiske sundhed. Så tak for det. ※

De kritiske revisorers bemærkninger til regnskabet 2019

※

AF LOTTE PETRI OG JO HERMANN

Vi har gennemgået regnskabet og mener overordnet, at der er grund til tilfredshed. Det er rart at se, at foreningen har plus på bundlinjen, og at der er en sund fremgang i antallet af nye medlemmer, samtidig med at en langsigtet fastholdelsesstrategi har givet gevinst, så færre forlader Dansk Forfatterforening.

Der sættes mange skibe i søen i form af projekter – både danske og internationale – og vi har noteret os, at årets overskud især er blevet anvendt til aktiviteter til gavn for medlemmerne.

Vi kunne dog godt ønske, at nogle af posterne i regnskabet blev udfoldet mere. Det gælder bl.a. regnskabsposten "aktiviteter og projekter". Et stort projekt som *Hvem er Danmark?* er kun indirekte synligt i regnskabet. Det samme gælder kurserne og de legater, foreningen bestyrer. I alle disse tilfælde er der krav om separate regnskaber, som donorer og sponsorer får indblik i, men væsentlige aktiviteter bør også nævnes i hovedregnskabet, i det mindste i noteform. ※

Det, vi ikke taler om

AF DANSK FORFATTERFORENINGS JURIST, ANNE KOLDBÆK

PENGE – VI KAN IKKE LIDE at tale om dem. Men det skal vi blive bedre til. Lige om lidt får alle ret til et rimeligt vederlag for deres værker – det kræver, at vi handler, når kontrakter ikke er rimelige.

Før udgivelsen

Du arbejder på en bog. Du investerer tid og hjerteblod i det. Hvis tid var penge, ville du være millionær.

Første benspænd: den tilbudte forlagsaftale. Du kan med et halvt øje se, at der skal sælges mange bøger, hvis den skal betale dine regninger. Når du prøver at forholde dig realistisk til økonomien i forlagsaftalen, føler du dig som enten jubeloptimist eller sort pessimist. Det er svært at finde en målestok for det rimelige vederlag.

Men der er hjælp at hente i DFF. De nye regler giver os bedre muligheder for at rådgive om, hvorvidt et vederlag er rimeligt i forhold til sædvane. Og vi kan hjælpe dig både individuelt og kollektivt med at forhandle bedre vilkår.

Efter udgivelsen

Du burde helt automatisk få opgørelser og udbetaling af royalties mindst en gang om året på alle dine titler. Gør du nu også det? Det er vores erfaring, at mange opgørelser ikke udsendes rettidigt.

Andet bespænd: Det er ikke rart at rykke forlaget for penge. Du er bange for, at din travle redaktør vil synes, du er påtrængende og pengegrisk – I kender jo begge til litteraturens trange vilkår.

Det er en dårlig vane, når bogfolk bekræfter hinanden i, at det er skidt at tale om penge, endsige rykke for penge, man er berettiget til.

Gør det til en god vane at tjekke mindst en gang om året, om du har fået opgørelser for alle dine titler fra dine forlag. Send en venlig påmindelse pr. mail for de manglende opgørelser.

Prøv også at se på dine opgørelser mindst en gang om året. Ser det o.k. ud? Hvis du ikke synes, du forstår tallene, så er der måske noget galt. Manglende gennemskuelighed er i sig selv et juridisk problem, som DFF også kommer til at gøre en indsats imod individuelt og kollektivt.

EU har nemlig bestemt, at ophavsretsloven skal ændres, så der indføres både ret til et rimeligt vederlag og krav om gennemsigtighed i udgivelsens økonomi. Når reglerne er indført, får vi endnu mere brug for, at du henvender dig med dine spørgsmål, så vi kan hjælpe individuelt og løfte niveauet kollektivt. ※

SPØRG DANSK FORFATTERFORENING OM ALT

Hvis du har faglige spørgsmål eller spørgsmål angående foreningen, dens lokaler og historie, så skriv.

DET EUROPÆISKE FORFATTER-SAMARBEJDE

Onsdag d. 18. marts
kl. 19-20.30

Dansk Forfatterforening har inviteret bestyrelsen i European Writers' Council (EWC) til København for at diskutere det europæiske forfattersamarbejde og de aktuelle fælles problemstillinger og mærkesager, som vi kæmper for: ytringsfrihed, forfatteres økonomiske rettigheder og litteraturens værdi i et moderne Europa.
Formand for EWC Nina George holder et kort oplæg om EWC's arbejde, og der vil efterfølgende være rig mulighed for diskussion, spørgsmål og opbygning af europæisk netværk. Dansk Forfatterforening byder på vin og snacks. For alle ordinære medlemmer. Tilmelding senest mandag d. 16. marts 2020 til kontakt@danskforfatterforening.dk

GÅ-HJEM-MØDE OM, HVAD DU MÅ TRÆKKE FRA I SKAT

Torsdag d. 19. marts
kl. 15.30-16.30

Foreningens revisor holder oplæg om fordele og ulemper ved eget firma, fradrag ved rejse, forbrug, diæter etc. Derudover vil der være et eksempel på en selvangivelse med de hyppigst forekommende beløb sat ind som kommentarer, og der vil til slut være mulighed for at stille spørgsmål til revisor. Vi serverer kaffe og te. NB! Det kan være en god idé at orientere sig i Kunstnernes beskatning inden mødet: https://www.dansk-kunstnerraad.dk/kunstnernes-beskatning/
Tilmelding til kontakt@danskforfatterforening.dk senest tirsdag d. 17. marts.

KOM OG SKRIV

Onsdage i marts
kl. 18.30-21.30
d. 11., d. 25.
Onsdage i april
kl 18.30-21.30
d. 1., d. 15., d. 22., d. 29.
Onsdage i maj
kl. 18.30-21.30
d. 6., d. 13.

Aftenen begynder med et kort inspirationsoplæg v/Iben Claces eller Inge-Helene Fly. Derefter egen skrivetid. Aftenen rundes af med kaffe, kage og hygge.
Tilmelding er nødvendig, senest mandag aften til Inge-Helene Fly på ingehelene@live.dk

DEN SKØNLITTERÆRE GRUPPE

ÅRSMØDE I S-GRUPPEN

Lørdag d. 14. marts.
Dagsorden og nærmere i nfo følger.

DEN FAGLITTERÆRE GRUPPE

FAGFORFATTERE MØDES PÅ HALD

Fredag d. 20. marts
kl. 12 til lørdag d. 21. marts kl. 12

Seminaret er gratis, mens transport og drikkevarer er for egen lomme. Se mere under Småt & godt, s. 4 og 5.

ÅRSMØDE I F-GRUPPEN

Fredag d. 3. april kl. 16-18
efterfulgt af middag

Spørgetid med F-styrelsen fra kl. 15.
Forslag til dagsorden skal være formanden skriftligt i hænde senest ti dage før årsmødets afholdelse. Se i øvrigt vedtægter på foreningens hjemmeside under F-gruppen.
Tilmelding: egholm@egholm.nu

LYRIKERGRUPPEN

ÅRSMØDE I LYRIKERGRUPPEN

Årsmøde med kunstnerisk indslag og middag
Lørdag d. 7. marts, kl. 15-17

Dagsorden efter vedtægterne. Ønsker du at stille op som formand for gruppen eller til styrelsen, og har du nogen spørgmål vedr. dette, er du velkommen til at skrive til Kirsten Marthedal: Kirsten.marthedal@gmail.com
Årsmødet er kun for medlemmer af L-gruppen.
Tilmelding: Kirsten.marthedal@gmail.com senest søndag d. 1. marts.

BU-GRUPPEN

MØD DE NOMINEREDE TIL KULTURMINISTERIETS BØRNELITTERATURPRISER

Torsdag d. 12. marts
kl. 18.30-21

Kom og vær med til at fejre børnelitteraturen, skåle og sige tillykke til de nominerede. Lyt og se billeder, hør om værkerne og deres tilblivelse. Kulturministeriet offentliggør prisvinderne ugen efter.
NB! Arrangementet foregår i Krystalgade og er blevet til i samarbejde med Hovedbiblioteket i København.

BU-FYRAFTENSMØDE I MAJ

Hold øje med BU's hjemmeside, nyhedsbrev og Facebook.

SENIORGRUPPEN

Seniorgruppen har Genforeningen som overordnet tema i første halvår af 2020. Møderne er åbne for alle medlemmer af Dansk Forfatterforening.

MØD JØRN BUCH

Mandag d. 16. marts kl. 15

Oplæg ved historiker Jørn Buch.

ÅRSMØDE I SENIORGRUPPEN

Torsdag d. 16. april
kl. 15-17

Inden generalforsamlingen har medlemmer mulighed for at fortælle om deres seneste udgivelse(r) og/eller projekt(er), som de arbejder med.

MØD LINDA LASSEN

Tirsdag d. 26. maj kl. 15

Oplæg ved forfatter Linda Lassen.

HAIKUGRUPPEN

HAIKU OG MALERI

Søndag d. 15.marts kl. 13

Helge Krarup holder foredrag om haiku og maleri. Ca. kl. 15 åben mikrofon. Alle er velkomne.
Tilmelding: Bjarne Kim Pedersen, post@ravnerockforlaget.dk inden søndag d. 8. marts.

OPLÆSNING PÅ SAKURA-FESTIVALEN

Lørdag d. 18. april kl. 11.30-12

Det foregår på scene 2 på plateauet.
Tilmelding til Helge Krarup, helgekrarup@gmail.com
inden mandag d. 6. april

SOMMERGINKO

Søndag d. 17. maj

Hos Ann Mari Urwald i Gilleleje
Vi mødes hos Ann Mari ca. kl. 11 og tager hjem ca. kl. 17
Medbring madpakke og badetøj
Tilmelding til Bjarne Kim Pedersen post@ravnerockforlaget.dk
senest søndag d. 10. maj

STORD-STRØMMEN

ÅRSMØDE I STORD-STRØMMEN

Lørdag d. 7. marts

AARHUS-GRUPPEN

SKRIV LØS

Aftenen indledes med en kort præsentationsrunde, og hvis man har lyst, kan man deltage i et par opvarmningsøvelser. Det er første mandag i måneden, dog med visse undtagelser.
I marts mandag d. 9. Flere datoer følger.

Illustration: Stine Reintoft

SE YDERLIGERE OM KALENDERTING PÅ WWW.DANSKFORFATTERFORENING.DK

Hvor intet andet er anført, er adressen Strandgade 6, 1401 København K.
Evt. aflysning eller ændring vil blive offentliggjort på hjemmesiden.

LEGATER

DIREKTØR J.P. LUND OG HUSTRU, VILHELMINE LUND, F. BUGGES LEGAT

Legatet anvendes som understøttelse til skønlitterære forfattere, der ikke er fyldt 35 år.

Dansk Forfatterforenings legatudvalg indstiller til dette legat ultimo april, og en ekstern bestyrelse foretager den endelige uddeling i foråret 2021.
Der sendes kun svar til de ansøgere, der får tildelt legatmidler. Legatportionen forventes at være på kr. 6.000–7.000.

GENERELT OM LEGATER
Ansøgningen sendes elektronisk via efond. Link til det elektroniske ansøgningsskema findes på Dansk Forfatterforenings hjemmeside:
https://danskforfatterforening.dk/legater-2/
Her finder du også en udførlig vejledning i, hvordan der ansøges.

Ansøgningen skal være indsendt senest 1. april 2020 kl. 10.

Folk, der har kendskab til personer, som opfylder betingelserne, opfordres hermed til at rette henvendelse til de pågældende og oplyse dem om legaterne og ansøgningsfristen.

BÆREDYGTIGT ARBEJDSOPHOLD PÅ SAMSØ

Har du lyst til en arbejdsperiode i uforstyrret ro, så book et ophold i mit store, fredelige hus på Samsø. Jeg har plads til 2-3 gæster fra maj til oktober.
Se meget mere her: www.JanneHejgaard.dk/landlyst_samsoe.html

NYE MEDLEMMER

Charlotte Weppenaar Pedersen, F, Allerød
Senest udgivne titel: *Nærvær og empati i skolen*, Akademisk Forlag, 2014

Hugo Johansen, L
Aarhus N
Senest udgivne titel: *Sprogets Columbus*, Brage, 1991

Lean Waage Beck, F, Aarhus
Senest udgivne titel: *Sort skæbne*, People'sPress, 2006

Sille Kirketerp Berthelsen
Kvindegruppen
Senest udgivne titel: *Med hjertet og kussen i laser*, Forlaget Nemo, 2019

Helle Betram, F
Nykøbing Falster
Senest udgivne titel: *Troværdighed kommer indefra*, Handelshøjskolernes Forlag, 2015

Dorthe Seifert, DOF
København V
Senest oversatte titel: *Alle dage* (Terézia Mora), Palomar, 2019

Peter Brodersen, F, læremiddelgruppen
Svendborg
Senest udgivne titel: *Det lærende menneske*, Hans Reitzels Forlag, 2019

Jens Peter Madsen,
Odense SØ
Senest udgivne titel: *Lige ud af hovedet og uden bog*, Forlaget Underskoven, 2017

Katja Balslev Nielsen, F
Valby
Senest udgivne titel: *Sagsbehandler på rette kurs*, Akademisk Forlag, 2016

Gertrud Tinning, S
Helsingør
Senest udgivne titel: *En uretfærdig tid*, Politiken, 2019

Bodil Bjerring, L
Aalborg SØ
Senest udgivne titel: *Knipser tiden frem*, Attika, 2019

Pernille Garde Abildgaard, F
Frederiksberg
Senest udgivne titel: *Manden der knuste kalenderen for at gøre sine medarbejdere lykkelige*, Frydenlund, 2019

Hanne Rump, BU
Grindsted
Senest udgivne titel: *Lærlingen*, Calibat, 2019

Thomas Brunstrøm, BU
Senest udgivne titel: *Sallys far kringler julen*, Carlsen, 2019

Ulla Boye, BU
København N
Senest udgivne titel: *Skud*, Jensen & Dalgaard, 2018

Leif Martin Sand, DOF
Espergærde

Mikkel Mosen, S
Marstal
Senest udgivne titel: *Ud af slumreland*, Montagne, 2019

Helle Hinge, F
Senest udgivne titel: *#MeToo*, Gyldendal, 2019

Louise Hvilshøj Andersen Trankjær, DOF
Aarup
Senest oversatte titel: *Uden fornuft* (Emma Mills), Palatium, 2019

Preben Brock Jacobsen
F, Aarhus- og Seniorgruppen, Læremiddelgruppen
Viborg
Senest udgivne titel: *Slip tanken løs*, Filo, 2018

Sisse K. Ibsen, F
København K
Senest udgivne titel: *Begravelse for begyndere – en jordnær guide*, Yellow Dot Books, 2016

Signe Rød Golly, DOF
Odense SV
Senest oversatte titel: *The Forgotten Girls* (Sara Blædel), Grand Central Publishing, 2015

Lena Jo Hursh
Aarhusgruppen, Seniorgruppen
Aarhus
Senest udgivne titel: *Mord i Pillemark*, Forlaget Forfatterskabet, 2019

Joan Juanita Andersen
S, Kvindelige Forfattere
Senest udgivne titel: *En dag slipper vi væk herfra*, Brændpunkt, 2019

Ulla Fasting
Kvindelige Forfattere
Vinderup

Sara Camilla Grodin, BU
København Ø
Senest udgivne titel: *Ønsketræet*, DreamLitt, 2019

DANSK FORFATTER FORENING

Strandgade 6, stuen,
1401 København K
Tlf.: 3295 5100
Fax: 3254 0115
Tlf.-tid: man.-tors. 10-12 og 13-15.
Fredag lukket.
df@danskforfatterforening.dk
www.danskforfatterforening.dk

Formand: Morten Visby
formand@danskforfatterforening.dk

Jurist: Anne Koldbæk
ak@danskforfatterforening.dk
Kontortid: Tirs.-tors. kl. 10-12 og 13-15

Bogholderi: Trine Larsen
bogholderi@danskforfatterforening.dk

Medlemsadministration m.m.:
Nena Wiinstedt (sekretær) df@danskforfatterforening.dk,
Lotte Foged
medlemsservice@danskforfatterforening.dk,
Anna Ida Häggquist
assistance@danskforfatterforening.dk,
Louise Leegaard, (projektkoordinator)
blixen@danskforfatterforening.dk,
Sine Löfström Antonisen (Den Røde Sofa) kontakt@danskforfatterforening.dk

Sekretariatsleder og webredaktør:
Sara Strand ss@danskforfatterforening.dk

Kursussekretær:
Anne-Sophie Lunding-Sørensen
kursus@danskforfatterforening.dk
Tlf.-tid: tors. kl. 10-12 og 13-15.

BESTYRELSEN:
Morten Visby (fmd.), Kirsten Marthedal (næstfmd.), Sanne Udsen (kasserer), Frank Egholm Andersen, Kaare Øster, Lotte Thrane, Amdi Silvestri, Lotte Petri, Sally Altschuler, Ulla Lauridsen, Inge Duelund Nielsen, Stephanie Caruana (1.-suppl.) og Lotte Rienecker (2.-suppl.).

GRUPPERNES STYRELSER:

S-gruppen
Amdi Silvestri (fmd.), Christine Tjalve (næstfmd.), Frode Z. Olsen, Birte Kont, Anne Nielsen, Anne Hjælmsø, Stephanie Caruana, Christine Gasbjerg (suppl.), Harald Havsteen-Mikkelsen (suppl.)

BU-gruppen
Inge Duelund Nielsen (fmd.) , Sally Altschuler, Lise Bidstrup , Anne Sofie Hammer, Kasper Hoff , Lise Jacobsen Qvistgaard, Jette Rydahl Sørensen, Liva Skogemann, Annemette Bramsen (suppl., Illustratorgruppen), Ellen Holmboe (suppl.), Tove Krebs Lange (Illustratorgruppen)

Illustratorgruppen (under BU)
Tove Krebs Lange (fmd.), Bente Bech, Jan Mogensen, Jesper Tom-Petersen, Tomas Björnsson, Kasper Heron Købke, Lilian Brøgger, Susanna Hartmann (suppl.)

L-gruppen
Kirsten Marthedal (fmd.), Cindy Lynn Brown, René Sandberg, Adil Erdem, Jesper Rugård, Poul Lynggaard Damgaard, Claus Willumsen (suppl.), Kenneth Krabat (suppl.)

F-gruppen
Frank Egholm (fmd.), Kaare Øster, Henrik Poulsen, Anne Hedeager Krag, Lykke Strunk, Jørn Martin Steenhold, Jørgen Burchardt (1.-suppl.), Anne Rosenskjold Nordvig (2.-suppl.)

DOF
Ulla Lauridsen (fmd.), François-Eric Grodin (næstfmd.), Svend Ranild (kasserer), Birthe Lundsgaard, Signe Lyng, Siri Nordborg Møller, Jakob Levinsen, Uschi Tech (suppl.), Trine Søndergaard (suppl.)

Haikugruppen Hanne Hansen (fmd., haikuhanne@gmail.com)
Kvindelige forfattere i DFF Birte Kont (birtekont@mail.tele.dk)
Læremiddelgruppen Henrik Poulsen (fmd. henrik@henrikpoulsen.com)
Seniorgruppen i DFF Benny Pedersen (fmd. bpe1954@gmail.com)
StORDstrømmen i DFF
Michael Næsted Nielsen (fmd. brodthagensvej@gmail.com)
Aarhus-gruppen i DFF
Gunvor Graner Krejberg (fmd. info@gunvorganerkrejberg)

POST B
PP DANMARK

Portfolio

※

Lola Baidel, da vi talte sammen første gang, og jeg spurgte, om du stadig skriver, svarede du meget kort: HA!
Ha-ha, ja, det gjorde jeg. Fordi de to seneste bøger, en børnebog og en voksenbog om vores angstprægede forhold til penge og privatøkonomi, har ikke kunnet finde et forlag. Men jeg skriver stadig digte – om de skal udgives eller ej, er jeg i tvivl om.

Efter at have udgivet en roman og et hørespil i slutningen af 1980'erne trak du dig tilbage fra offentligheden?
Jeg brød mig ikke om at være kendt som "hende i de blomstrede skørter", være en offentlig person og blive ringet op af journalister ustandselig. Det litterære miljø var nedladende og belærende, og alle havde en mening om, hvordan og hvad jeg burde skrive. Mine digte var sådan nogle, som "kvinder kan lide at læse" – det var ikke fint. Jeg fik en datter, begyndte at arbejde som bogholder og fik et andet liv.

Min søn kom for nogen tid siden hjem fra gymnasiet og var pænt oppe at køre – i danskundervisningen havde han nemlig set dig og Michael Strunge i ...
... i et tv-klip fra 1984? Ja, det er meget berømt, det klip.

Dine digtsamlinger fra 1970'erne og 80'erne solgte tilsammen flere hundrede tusinde eksemplarer. Michael Strunge kaldte bl.a. dine digte fidus-poesi, og Pia Taftdrup mente ikke, at det var "digte"?
Jeg var forberedt, det skete ofte – som sagt var miljøet ret fordømmende. Engang var jeg inviteret op på Det Danske Akademi, Rungstedlund, for at læse op. Jørgen Sonne (digter og forfatter, bl.a. modtager af Akademiets Pris i 1976. red.) sad skråt bag mig, og da jeg begyndte at læse op, sukkede han højlydt, mumlede "åh nej!" osv. Jeg skrev digte, som folk læste og brugte. Det var ikke fint, men det var meningen.

Hvordan påvirkede tv-klippet og holdningen fra det litterære establishment din selvtillid? Som digter?
Jeg havde ingen "selvtillid som digter". Jeg var glad for, at mine digte blev læst og solgt. Er de kunst? Det tror jeg ikke, og jeg har nok aldrig set mig selv som kunstner. ※

LOLA BAIDEL, 1951, debuterede i 1977 med digtsamlingen *Kun noget levende,* og i årene efter udkom en lang række digtsamlinger, bl.a. *En sagte raslen* og *Du skal passe din have.* Lola Baidel har også skrevet romaner. Aktuelt arbejder hun som freelance bogholder.